

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXII. • Júl 2024 • Číslo 7

**Rozhovor
so štátnym
tajomníkom
Martinom
Vojtašovičom**

**Cvičenie
SLOVENSKÝ
ŠTÍT 2024**

**Vojenský
športovci
na letnej
olympiáde**

S veteránmi na Ďumbier

Šiesty ročník Veteránskeho výstupu na Ďumbier a Chatu Milana Rastislava Štefánika 22. júna spolu s vojenskými veteránmi, príslušníkmi Ozbrojených síl Slovenskej republiky, zamestnancami rezortu obrany, členmi občianskych združení a verejnosťou absolvovali aj generálny riaditeľ sekcie personálnych a sociálnych činností Martin Rímeš, rektor Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika brigádny generál Aurel Sabo, veliteľ Síl pre špeciálne operácie Ozbrojených síl SR generálmajor Jaroslav Krám a veliteľ Veliteľstva vojenského zdravotníctva brigádny generál Roman Jantoš. Pri pamätníku neďaleko Chaty M. R. Štefánika si účastníci položením vencov a minútou ticha uctili účastníkov odboja aj slovenských vojakov, ktorí zahynuli pri plnení úloh v zahraničí. Pre mimoriadne nepriaznivé počasie väčšina účastníkov nepokračovala vo výstupe až na vrchol Ďumbiera. Na parkovisku Trangoška ich čakal veteránsky guláš a partizán kpt. v. v. Vladimír Strmeň so svojou harmonikou.

Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

A je to tu!

Najväčší športový sviatok, tentoraz trojročného olympijského cyklu. Navyše po ôsmich rokoch v plnom formáte, s divákmi. Hry XXXIII. olympiády v Paríži budú veľkolepé. A nebudú na nich chýbať ani športovci Vojenského športového centra DUKLA.

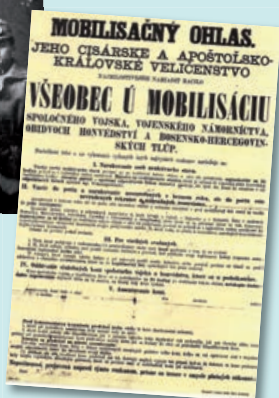
V čase písania týchto riadkov ešte nie je známe definitívne zloženie slovenskej výpravy, ale už teraz s určitou vieme, že to bude najmenšia výprava histórie samostatného Slovenska. Dôvody sú rôzne, ale ten najväčší je objektívny. Šport je stále viac globálnejší, konkurencia väčšia a dostať sa na olympijské hry je objektívne ťažšie. Ako príklad uvediem atletiku. Ešte v Rio de Janeiro v roku 2016 sa zúčastnilo 2 400 atlétov, v Paríži ich bude len 1 800. A to platí takmer pre všetky športy. Ale aj napriek tomu sa v DUKLE snažíme zlepšovať a zefektívňovať tréningový proces a podmienky tak, aby boli naši športovci schopní nielen dostať sa na OH, ale tam aj uspieť. A myslím, že sa nám to darí. Počet „dukľakov“ v slovenskej výprave je nateraz pred koncom júna 14. Už teraz tvoria športovci VŠC viac ako jej polovicu, pričom šancu majú ešte traja. Zároveň atakujeme čísla z Pekingu (16), Londýna (17), Ria (19) či Tokia (16), kde však boli slovenské výpravy oveľa väčšie. Horúcich železok v ohni budeme mať niekoľko. Medzi najväčších favoritov na zisk medaily budú patriť naši strelci Patrik Jány a Juraj Tužinský, vodní slalomári Eliška Mintálová a Jakub Grigar, zápasník Tajmuraz Salkazanov. Prekvapiť môžu aj olympijskí nováčikovia. Džudista Marius Fizeľ, vďaka ktorému bude mať slovenské džudo zastúpenie pod piatimi kruhmi po 12 rokoch či boxerka Jessica Triebelová, ktorá bude prvou ženou zo Slovenska reprezentujúca v boxe v histórii. Bez šance na kvalitné umiestnenie nie sú ani naši atléti, na čele s čerstvou vicemajsterkou Európy Gabrielou Gajanovou, ako aj Viktóriou Forster. Držte našim športovcom palce, aby čo najlepšie reprezentovali Slovensko, ozbrojené sily a rezort obrany. Verím, že sa im podarí obohatiť zbierku 27 medailí z OH, ktoré má VŠC DUKLA v 57-ročnej histórii na konte.

pplk. Matej Tóth

riaditeľ Vojenského športového centra DUKLA Banská Bystrica

ČÍSLO MESIACA

Prvá svetová vojna

Prvá svetová vojna, známa aj ako **Veľká vojna**, trvala od **28. júla 1914** do **11. novembra 1918**. Odohrávala sa na území Európy, v Afrike, Ázii, na súši i na oceánoch. Dovtedy najväčší vojnový konflikt v dejinách ľudstva si vyžiadala do **10** miliónov mŕtvych vojakov a okolo **7** miliónov civilných obetí, **20** miliónov zranených a **8** miliónov nezvestných. Priniesol rozvrat Nemeckého cisárstva, Rakúsko-Uhorska, Osmanskej ríše a cárskeho Ruska, ukončil vládu Hohenzollernovcov, Habsburgovcov a Romanovcov. Dal možnosť vzniknúť ruskému komunizmu, talianskemu fašizmu a nemeckému nacizmu.

Foto: Vojenský historický archív

4

10

12

16

18

24

28

30

41

- 4 Príprava dielenských špecialistov na tank Leopard 2A4
- 6 IX. Slovenský štít inak
- 10 Nový hlavný veliteľ zložil sľub
- 11 Víťazi v trebišovských kasárňach
- 12 Výcvik Aktívnych záloh Vojenskej polície
- 16 Rozhovor so štátnym tajomníkom Martinom Vojštašovičom
- 18 Téma: Vojenski športovci na XXXIII. hrách letnej olympiády

- 24 Západné taktické rakety pre Ukrajinu
- 26 Litva nakupuje IRIS-T
- 28 Malý sprievodca 21. storočím: Starlink
- 29 Vojaci a deti
- 30 Klub vojenskej histórie Beskydy
- 32 Ako vojenčili Tatári
- 34 Psí život v armáde
- 37 Medzinárodná konferencia vojenských jazykových inštitútov
- 41 MILITARY ENGLISH: Weapons of WWI
- 42 Olivami za zdravie
- 45 Samopal kapitána Kunica
- 47 Príbeh vojenského opaska

NA TITULNEJ STRANE: Členka VŠC Dukla Gabriela Gajanová vybojovala na ME v Ríme striebornú medailu v behu na 800 m • Foto: TASR/AP

Pod pancierom Leoparda

405. opravárenský prápor Martin sa stal prechodným domovom pre účastníkov dvoch kurzov dielenských špecialistov na tank Leopard 2A4 zo štyroch útvarov ozbrojených síl. Pod vedením nemeckých odborníkov Rheinmetall Landsysteme sa od 8. apríla do 21. júna oboznámili s podvozkom a vežou tanku.

Účastníkmi kurzu boli vybraní príslušníci 14. tankového práporu Trebišov, 405. opravárenského práporu Martin, Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin a 20. práporu logistiky Prešov.

Expresná demontáž motora

Hádám najpovolanejším hodnotiť prínos oboch častí kurzov je veliaci poddôstojník opravárenskej čaty 14. tankového práporu Trebišov rotmajster Roman Kelbel. Rodák z Košíc sa zúčastnil na prvom kurze zameranom na podvozok tanku, aj druhého, kde sa oboznámili s tankovom vežou. Priamo v Nemecku bol na druhom kurze s vodičmi Leopardov aj ako prekladateľ. Predtým vo svojej vojenskej kariére získal bohaté skúsenosti z tanku T-72. Začínal v roku 2004 ako strelec tanku, pokračoval ako veliteľ tanku, družstva. Medzitým získal medzinárodné skúsenosti počas dvojnásobného pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane.

„Porovnávať tanky T-72 a Leopard 2A4 sa vlastne dosť dobre ani nedá. Hoci oba vznikli v približne rovnakom období. Na prvom vozidle je síce automatické nabíjanie, ktoré uľahčuje prácu osádke, ale na druhom je neporovnateľne pokročilejšia elektronika, zbraňové a zameriavacie systémy,“ hovorí rotmajster Kelbel. A dodáva: „Veľký rozdiel je aj v priestore samotnej veže. V T-72 je dosť stiesnený, v Leopardovi oveľa väčší, umožňujúci lepšiu prácu osádky.“

Desiatnik Patrik Tatarka mechanik - špecialista 405. opravárenského práporu Martin sa na kurze zameranom na podvozok tanku dozvedel mnoho nového. Hovorí, že asi najviac ich v priebehu kurzu oslovila rýchlosť a ľahkosť, ako sa demontuje z vozidla motor. „Po skúsenostiach s T-72 sme niečo také veru nečakali. Išlo to naozaj rýchlo, vybrali sme ho za menej ako 30 minút. Klobúk dole!“ Súhlasí s ním aj zástupca veliteľa družstva opráv pásovej techniky 14. tankového práporu Trebišov čatár Tomáš Fedor. Len dodáva, že treba mať k dispozícii portálový žeriav s nosnosťou minimálne 6,5 tony ako je v Martine. V Trebišove majú zatiaľ k dispozícii len do 3,2 tony.

Spokojný inštruktör

Starší elektromechanik družstva opráv výzbroje 20. práporu logistiky Prešov slobodník Michal Sabol bol účastníkom kurzu na vežu. Podľa neho bol kurz oveľa zaujímavejší, no aj náročnejší než všetky, na ktorých sa doteraz zúčastnil. „Ale na rozdiel od T-72 sú k nemu aj všetky potrebné pomôcky, kontrolné systémy a náradie. Veža Leoparda je pristrannejšia nielen pre osádku, ale aj pre nás opravárov. To je výhoda.“

Na oboch častiach kurzu boli prítomní skúsení nemeckí špecialisti. Klaus v prípade kurzu na vežu má za sebou bohaté 30-ročné skúsenosti z pôsobenia v Bundeswehre na technických pozíciách. „V tejto pozícii pôsobím v mnohých krajinách, ktoré majú vo výzbroji tanky Leopard. Preto môžem hodnotiť. Účastníci kurzu boli dobre pripravení, snažili sa všetko pochopiť. Boli dobre motivovaní. Problémom je, že všetky montážne zostavy sú v angličtine a testovací systém má nemecké skratky. To zvyšuje nároky. Napriek tomu chlapci pracovali veľmi dobre, som s nimi spokojný.“

Veliteľ 405. opravárenského práporu Martin podplukovník Dušan Suržin konštatuje: „Snažili sme sa vytvoriť v priestoroch nášho útvaru čo najlepšíe podmienky pre oba kurzy. Veď jeho súčasťou boli aj naši príslušníci. Kurzy sme všestranne zabezpečovali po logistickej stránke. Teší ma, že máme pozitívne ohlasy z nemeckej strany, aj od účastníkov kurzov z útvarov.“

Jozef Žiak • Foto: autor, OS SR

„Bol som na oboch častiach prípravy dielenských špecialistov, obe boli výborné, ale tá zameraná na vežu tanku bola oveľa náročnejšia. Nemeckí inštruktóri vždy pomohli radami a bohatými praktickými skúsenosťami. Teraz musíme to, čo sme sa naučili, previesť do každodenného života.“

rotmajster Roman Kelbel
veliaci poddôstojník opravárenskej čaty,
14. tankový prápor Trebišov

Slovenský štít inak

Po celom území Slovenska sa vo vyčlenených posádkach, ako aj v priestoroch Centra výcviku Lešť uskutočnilo od polovice do konca mája už deviate pokračovanie cvičenia Slovenský štít.

Jeho radiaci, veliteľ trenčianskeho veliteľstva pozemných síl generálmajor Martin Stoklasa konštatuje, že tohtoročný cvičenie Slovenský štít bol trochu iný, ako cvičenia v uplynulých rokoch.

Skúsenosti z Ukrajiny

Iný bol nielen preto, že to bolo dvojstupňové veliteľsko-štábne cvičenie s podporou simulácie bez vyvedenia vojsk a so širokou medzinárodnou účasťou. Ale aj preto, že sa snažilo plne reflektovať najdôležitejšie skúsenosti z vojny na Ukrajine. „Verím, že výsledky cvičenia Slovenský štít 2024 ukázali našu pripravenosť na zaručenie bezpečnosti Slovenskej republiky a východného krídla NATO a zároveň poukázali na oblasti výcviku a rozvoja, na ktoré sa v blízkej budúcnosti musíme intenzívnejšie zamerať.“

Generálmajor Stoklasa zdôrazňuje, že na základe skúseností z Ukrajiny si musíme uvedomiť, že bojisko je stále viac a viac zraniteľné. Aj vďaka širokému a prakticky permanentnému využívaniu celého spektra dronov a ďalších prieskumných prostriedkov. Preto je základom na bojisku mobilita, schopnosť skryť sa. Ďalším pozitívnym prvkom podľa generálmajora Stoklasu je skutočnosť, že Spoločné operačné veliteľstvo OS SR Banská Bystrica si reálne precvičilo činnosť ako divízne veliteľstvo. Riadilo manévrové prvky na úrovni brigád a prvky bojovej podpory pozemných síl v súčinnosti s jeho veliteľstvom ako pozemným komponentom. „Zámerné sme chceli španielsku brigádu integrovať. Rovnako aj španielsky prápor v rámci rozširovania mnohonárodného prvku na území Slovenska do brigádnej štruktúry. Aby sa začali oboznamovať nielen s našimi operačnými postupmi, ale aj s potenciálnym územím Slo-

Bývalý veliteľ pozemných síl generálmajor v. v. Jindřich Joch sa zaujímal o poznatky brigádneho generála Róberta Kecső z cvičenia

venska. Som rád, že sa tento zámer podarilo realizovať,“ približuje generál ďalší rozmer cvičenia.

Gruzínska premiéra

Keď sme už pri medzinárodnom zložení cvičiacich, tak po prvý raz sa na území Slovenska predstavili príslušníci ozbrojených síl Gruzínska. Gruzínsky motorizovaný prápor bol v priebehu cvičenia zaradený do zostavy 7. španielskej brigády. „Svojím vybavením vhodne zapadol do horského terénu stredného Slovenska. Ide o dobre pripravených dôstojníkov z veliteľstva a štábu spomínaného práporu. Ukázalo sa, že ide o skúsených vojenských profesionálov, ktorí boli prínosom a príjemným prekvapením,“ zdôrazňuje generál.

A čo podľa neho predstavovalo cvičenie pre ozbrojené sily? Okrem už spomenutého precvičenia zložiek velenia a riadenia precvičila sa aj súčinnosť medzi veliteľstvami na taktickom a operačnom stupni. Teda pozemných síl, SOV, dopĺňanie prvkov zo vzdušných síl, veliteľstva síl pre špeciálne operácie, vojenského zdravotníctva a, samozrejme, trenčianskej brigády spoločnej podpory. Progres, ktorý bol vidieť, spočíval aj v tom,

že sa uvádzal do života nový systém velenia a riadenia Harris C2. Mal by byť zavedený na stupni prápor, brigáda a aj vyššie na operačnom stupni. Momentálne je v testovacej prevádzke. Umožňuje plánovanie a riadenie operácií v poľných podmienkach. „Aj preto bola prítomnosť španielskej brigády, ktorá ho reálne využíva, taká dôležitá. Keď Španieli prevezmú velenie, budeme mať možnosť precvičovať nielen taktickú činnosť, ale aj prvky velenia a riadenia. Okrem toho precvičili sa niektoré fázy boja a stupne interoperability. Ešte donedávna boli na stupni čata, ale musíme sa dostať na vyššiu úroveň. Na stupne práporov a brigád,“ zdôraznil generál Stoklasa.

A čo ďalšie podľa neho ešte prinieslo tohtoročné cvičenia? Po dlhom čase sa precvičoval brigádny stupeň, ale aj divízny prvok velenia. Ďalej išlo o podporu manévrových jednotiek prvkami bojovej podpory 5. delostreleckého pluku Rožňava, 103. práporu RCHBO Rožňava, 71. práporu podpory velenia Trenčín, či 65. prieskumného práporu Prešov. Náčelník generálneho štábu generál Daniel Zmeko sa v priebehu inšpekčného dňa podrobne oboznámil s priebehom cvičenia. Okrem iného aj s jednotlivými miestami velenia: slovenskej 2. mechanizovanej brigády Prešov, poľského tankového práporu a 7. španielskej brigády.

Prínos Španielov

Pravou rukou generála Stoklasu bol zástupca riadiaceho cvičenia, náčelník štábu veliteľstva pozemných síl plukovník Vladimír Minárik. Čo podľa neho cvičenie prinieslo? „Zistili sme v reálnych podmienkach, že výmena miesta velenia závisí od mnohých vecí. No azda najviac na celý proces vplýva mobilita jeho jednotlivých prvkov. Ich schopnosť rýchlo zbalit svoje postavenia a opustiť miesto velenia, zaujať nové a pokračovať vo svojej činnosti. Súčasná realita je taká, že veliteľstvá majú k dispozícii tzv. mix starších a niektorých nových prvkov velenia. Teda máme nové prvky velenia, vozidlá, technológie. Najviac nám v súčasnosti robí problém pri rýchlom presune zastaraná technika. Zatiaľ stále nemáme žiadne mobilné miesto velenia, ktoré by bolo dostatočne objemné, zahŕňalo by v sebe všetky potrebné prvky, ktoré veliteľ brigády potrebuje, aby vedel plánovať a riadiť činnosť v poli.“

„Slovenský štít 2024 je výnimočný tým, že to bolo po dlhom čase opäť veliteľsko-štábne cvičenie. Na rozdiel od cvičení, ktoré boli aj taktické, s vyvedením vojsk v poľných podmienkach. Snažíme sa precvičiť a zapracovať do života tiež skúsenosti z prebiehajúceho konfliktu na Ukrajine. Zamerali sme sa preto práve na miesta velenia, plánovanie a riadenie operácií z taktických miest velenia. Cieľom bolo precvičiť mobilitu miest velenia, lebo – ako ukázal aj konflikt na Ukrajine – sú veľmi zraniteľné.

Slovenský štít 2024 bolo dvojstupňové veliteľsko-štábne cvičenie s podporou simulácie, zamerané na precvičenie plánovania a riadenia obrannej operácie na území Slovenska v zostave mnohonárodnej divízie. Zúčastnilo sa na ňom viac ako 1 000 príslušníkov slovenských ozbrojených síl a zahraničných partnerov z Gruzínska, Maďarska, Poľska, Španielska, USA, aj príslušníkov Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku.“

generálmajor Martin Stoklasa

riadiaci cvičenia Slovak Shield 2024.

veliteľ Pozemných síl OS SR

A ako videl zástupca riadiaceho cvičenia reálnu medzinárodnú spoluprácu? „Naše očakávania sa naplnili. Zlepšila sa interoperabilita jednotlivých prvkov. Pozitívne ma prekvapila spolupráca medzinárodného kolektívu, pripravenosť prvkov velenia. Napríklad veliteľstva španielskej brigády. Bolo vidieť, že takúto činnosť nerobia v medzinárodnom prostredí po prvý raz. Majú všetko zvládnuté. Rovnako aj príslušníci Národnej gardy štátu, ktorí plnili úlohy v zostave španielskej brigády, ale aj poľského a maďarského práporu, ktorí pôsobili v rámci prešovskej 2. mechanizovanej brigády. Už sa spomínala veľmi dobrá pripravenosť Gruzíncov. Som rád, že som v priebehu cvičenia mohol konštatovať postupné narastanie interoperability a spoločného úsilia jednotlivých štábov a veliteľstiev. Aj zasadenie mnohonárodnej bojovej skupiny pod českým velením. Využívali sme aj jej prvky a jednotky.“

Poznatky Prešovčanov

Veliteľ 2. mechanizovanej brigády brigádny generál Róbert Kecső okrem integrovania zložiek poľského tankového práporu a maďarského motorizovaného práporu pripomína, že si preskúšali aj koordináciu s nadriadeným divíznym stupňom. Celá komunikácia s nadriadenými i podriadenými sa diala

v angličtine. V priebehu cvičenia si preskúšali dva prístupy. „Najskôr sme mali rozvinuté miesto velenia v infraštruktúre, v jej pivničných priestoroch. Preverili naše schopnosti velenia. Spojenie vo vlhkých, plesnivých priestoroch bolo náročné, ale bola to pre nás výborná výcviková príležitosť. Nové miesto velenia sme koncipovali v poľných podmienkach, aby zabezpečilo našu rýchlejšiu mobilitu pri presune, ako sme boli zvyknutí,“ hovorí veliteľ brigády. Lebo doteraz sa to riešilo predovšetkým prístreškami a stanmi s pevnými konštrukciami. Teraz sa snažili, aby miesto velenia bolo čo najviac mobilné.

„Mám ho na kolesách. Je to taký náš malý brigádny zlepšovák. Kolegovia z veliteľstva poľského tankového práporu disponujú naozaj mobilným miestom velenia, ktoré zabezpečuje jeho plnú funkčnosť v poľných podmienkach. Maďarskí kolegovia ukázali zasa zaujímavé postupy. Napríklad detailným spôsobom realizované analýzy. Čo chýba nášmu veliteľstvu, aby bolo naozaj mobilné a v prípade potreby sa vedelo rýchlo a pokiaľ možno nepozorovane zo vzduchu presunúť a plniť úlohy z iného miesta? Urobili sme celkom dobrý základ. Aj keď na základe improvizácie. Chcelo by to techniku, ktorá má vyššiu balistickú ochranu. Hlavné miesto velenia v poľných podmienkach nám ukázalo potrebu a možnosti maskovania,

„Precvičili sme si aj urýchlený presun veliteľstva brigády v poľných podmienkach, jeho postupnosť. Ako prvý odchádza veliteľ brigády so svojím vozidlom, aby mohol naďalej riadiť operáciu. Zároveň odchádzajú najdôležitejšie prvky a nakoniec logistické a podporné prvky. Po ich odchode treba zbaliť zvyšnú infraštruktúru, zabezpečiť spojenia a komunikačné systémy. Celý proces by nemal trvať dlhšie ako pol hodiny, aby neboli identifikovaní zo vzduchu, ako ukazujú praktické skúsenosti z vojny na Ukrajine. Miesto velenia brigády je zabezpečené, vrátane svojej vlastnej ochrany, pozorovania a spojovacích prostriedkov. Z bezpečnostných dôvodov nie sú priamo v mieste velenia, aby neprezradili jeho dislokáciu. Precvičenie procesu rýchleho a pokiaľ možno skrytého presunu miesta velenia a udržanie jeho akcieschopnosti považujem za veľký prínos cvičenia.“

plukovník Vladimír Minárik

zástupca riadiaceho cvičenia Slovak Shield 2024
náčelník štábu veliteľstva Pozemných síl OS SR

ktoré by znížili možnosti odhalenia vzdušným prieskumom. Zábery z drona zasa ukázali, že sme aj v oblasti maskovania urobili pokrok a stali sme sa menej viditeľnými. Ale to je len začiatok cesty,” sumarizuje svoje poznatky veliteľ prešovskej brigády.

Na informačnom dni v rámci cvičenia nechýbali ani mnohí bývalí velitelia pozemných síl. Napríklad generálmajor v. v. Jindřich Joch, generálporučik v. v. Jaroslav Vývlek, generálmajor v. v. Ján Salaganič či bývalý náčelník generálneho štábu generál v. v. Milan Maxim. Bolo vidieť, že stále zostávajú duchom vojaci. Živo sa zaujímali o poznatky z cvičenia. „Rýchle opustenie miesta velenia sa precvičovalo aj za nás. Samozrejme, s nárastom prostriedkov vzdušného prieskumu a hrozbou napadnutia bezpilotnými prostriedkami je táto úloha čoraz dôležitejšia, potrebnnejšia, ale aj zložitejšia. Ako ukazuje vojna na Ukrajine, miesta velenia sa musia veľmi často a rýchlo presúvať, aby neboli objavené a zničené,” pripomína generálmajor v. v. Jindřich Joch.

Ako ďalej?

Podľa veliteľa MN BG SVK českého plukovníka Petra Blechu sú skúsenosti získané v priebehu cvičenia Slovenský štít

2024 neoceniteľné. „Práca so simulačnými technológiami umožňuje pripraviť sa na rôzne scenáre, ktorým môžeme v budúcnosti čeliť. Spolupráca s aliančnými spojencami nám zároveň pomáha zlepšiť naše schopnosti a pripravenosť na spoločné operácie.“

Čo bude po cvičení, ako sa budú poznatky z cvičenia implementovať do života? „Máme veľa poznatkov. Mojim cieľom bolo zistiť, ako dokážeme profesionálne zhodnotiť výsledky, využiť pozitívne zistenia, poučiť sa z nedostatkov. Priestor na zlepšenie vidím v koordinácii s bojovou podporou, v zabezpečení miest velenia. V tom, akým spôsobom sa bude vyvíjať modularita. Vidíme, že jednoducho nie je možné budovať veliteľstvá, ktoré majú problém s vlastnou mobilitou. Už spomínané množstvo prieskumných prostriedkov aj vo vzduchu robí celý priestor bojiska priehľadný. Každý presun nielen bojových jednotiek je náročnejší z hľadiska utajenia. Zamýšľame sa už dnes nad tým, ako v budúcnosti do celého systému pôsobnosti pozemných síl zapracovať nové kolesové obrnené vozidlá Patria i pásové BVP CV-90. Ako ich čo najlepšie integrovať,” konštatuje generálmajor Martin Stoklasa.

Jozef Žiak

Foto: autor, OS SR, Bde TF ESP

1

3

2

4

5

1 Nový prezident zložil sľub

Na slávnostnej schôdzi parlamentu v priestoroch Slovenskej filharmónie v Bratislave 15. júna zložil Peter Pellegrini ústavou predpísaný sľub a ujal sa funkcie prezidenta SR.

V inauguračnom príhovore deklaroval, že Slovensko bolo, je a ostane pevnou súčasťou Európskej únie i Severoatlantickej aliance, ale nebude sa v nich nikdy báť hovoriť suverénnym hlasom. Na Hviezdoslavovom námestí sa uskutočnila prehliadka jednotiek Ozbrojených síl SR. Tie podľa nového prezidenta v nasledujúcich rokoch čaká výrazná obnova. Poďakoval vojakom a vojačkám, že si za povolanie vybrali službu vlasti. Bývalá prezidentka Zuzana Čaputová symbolicky odovzdala Prezidentský palác novej hlave štátu. Peter Pellegrini na nádvorí absolvoval prehliadku Čestnej stráže prezidenta SR. Podvečer položil veniec k Pamätníku M. R. Štefánika v Ivanke pri Dunaji a k pamätníku Brána slobody na bratislavskom Devíne.

2 Minister obrany v Bruseli

Podpredseda vlády a minister obrany SR Robert Kaliňák sa 13. a 14. júna zúčastnil na rokovaní ministrov obrany členských krajín NATO v Bruseli. Ústrednými témami boli aktuálna bezpečnostná situácia v súvislosti s vojnou na Ukrajine, možnosti zefektívnenia praktickej podpory budovania ukrajinských obranných kapacít a obrany Aliancie s dôrazom na východné krídlo NATO. Minister Kaliňák v súvislosti s poskytovaním nesmrtiacej podpory ukrajinským ozbrojeným silám pripomenul, že slovenská strana stále hľadá čo najefektívnejšie prístupy. Ide predovšetkým o oblasť odminovania, civilnej a humanitárnej pomoci. V otázke odstrašenia a obrany je podľa neho pre Slovensko po odovzdaní vlastného systému protivzdušnej obrany kľúčové nanovo zabezpečiť túto spôsobilosť. Možnosťou je nákup vlastných systémov či prípadné využitie stáleho mechanizmu Aliancie.

3 Privítanie doma

Z plnenia úloh v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu v Bosne a Hercegovine, na Cypre, v Iraku, Lotyšsku, ako aj z výcvikovej misie v Belgicku a Poľsku, z námornej misie v Stredomorí a ďalších krajín Blízkeho východu, sa na Slovensko vrátilo 336 príslušníkov Ozbrojených síl SR. V priestoroch 13. mechanizovaného práporu v Leviciach im 7. júna za nasadenie a reprezentáciu vlasti poďakovali podpredseda vlády a minister obrany SR Robert Kaliňák a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko.

4 Generál Zmeko v Splite

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko sa 10. a 11. júna zúčastnil na konferencii náčelníkov generálnych štábov strednej Európy v chorvátskom Spliti. Organizoval ju vrchný veliteľ spojeneckých síl v Európe generál Christopher Cavoli s náčelníkom generálneho štábu chorvátskych ozbrojených síl generálporučíkom Tihomirom Kundidom. Spolu s kolegami sa zo Splitu 11. júna prostredníctvom videokonferencie pripojil k zasadnutiu Vojenského výboru náčelníkov obrany členských štátov NATO s operačnými partnermi v bruselskom sídle Severoatlantickej aliance.

5 Slovensko-maďarská komisia

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Igor Melicher sa zúčastnil na rokovaní Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre vojenské a iné bezpečnostno-politické otázky. Hlavnou témou bola bilaterálna spolupráca a možnosti jej rozširovania, ako aj ochrana slovenského neba vzdušnými silami Vyšehradskej skupiny v rámci air policingu či aktuálne transatlantické procesy.

Foto: Tomislav Brandt, TASR, OS SR, MO SR

Víťazi v kasárňach

V Sále cti a slávy 21. mechanizovaného práporu Trebišov 5. júla slávnostne odovzdali ceny víťazom celoslovenskej výtvarnej súťaže Vojaci očami detí.

Diplomy, finančné prémie a vecné ceny najlepším v oboch kategóriách odovzdali šéfredaktor Obrany Pavol Vitko a zastupujúci veliteľ práporu major Vladimír Zelený. Výhercom, ich rodičom a učiteľom sa prihovoral aj primátor Trebišova Marek Čizmar. Na odovzdávanie cien boli pozvaní Nina Hozzová zo Smižian, Andrej Matušák z Trstenej a Natália Möhlwaldová zo Stropkova v kategórii mladší žiaci, ako aj Sofia Lovásová, Nela Jacková, obe z Trebišova a Lívia Pinkošová z Vranova nad Topľou v kategórii starší žiaci. Na záver si prezreli ukážky techniky trebišovského mechanizovaného a tankového práporu.

Deti aj ich rodičia sa dozvedeli, že 14. tankový prápor Trebišov už cvičí na pätnástich tankoch Leopard 2A4, ktoré prešli ešte pred odovzdaním komplexnou opravou v spoločnosti Rheinmetall Landsysteme GmbH a osádky boli preškolené pod vedením inštruktorov nemeckých ozbrojených síl.

Veliteľ 14. tankového práporu Trebišov podplukovník Tomáš Korobanič im potvrdil, že vo výcviku pokračujú aj na starších tankoch T-72 M1, ktorých majú k dispozícii tridsať. Tieto stroje po desať kusov tvoria prvú až tretiu rotu práporu. Štvrtá rota je zložená z 13 kusov Leopardov. Štrnásť a pätnásť Leopard je určený pre veliteľa a zástupcu veliteľa práporu. „V rámci 4. tankovej roty ešte prebieha integrácia v oblasti spojenia a pokračuje základný výcvik špecialistov. Pred 1. až 3. rotou je bežný výcvik najmä vo vedení vozidiel, taktike a strelbách,“ uviedol pplk. T. Korobanič. Aj v Trebišove, tak ako aj v celých OS SR chýbajú vodiči, no Trebišovčania riešia aj pozície chýbajúcich veliteľov tankov.

Trebišovských tankistov zo 4. roty sme sa spýtali, aký výcvik na Leopard 2A4 už absolvovali, ako tank hodnotia a ako vnímajú možné zvýšenie tankových vojsk.

• **desiatnik, Miroslav Janega**, vodič, tanku Leopard 2A4 a tiež vodič staršieho T-72 M1: „Na Leopard som sa školoil v nemeckom Münsteri dva razy po štyri týždne. Absolvoval som základný

výcvik vodiča, v rámci ktorého sme sa učili jazdiť v cestnej premávke, aj v teréne, plus niečo z technickej odbornosti. V Trebišove som už absolvoval výcvik v teréne spojený napríklad aj s normovaním spotreby a podobne. Leopard je vo všetkom lepší. V porovnaní s jeho sovietskym predchodcom sa mu máločo dá vytknúť. Čo sa týka vodiča, mám viac miesta, väčší komfort, riadi sa super. Nezávislé kúrenie je veľmi dobrá vec najmä v zime. A či budeme mať tankov až stovku? Čím viac, tým lepšie, no nie?“

• **rotný Fedor Žukovič**, veliteľ tanku Leopard: „Konečne niečo nové! Je to oproti T-72 moderná technika, sme na vyššej úrovni a ak by prišli ešte novšie stroje, tak super. Tank má viac funkcií na ovládanie, cvičili sme väčšinou v Lešti, vrátane streliieb. Triať sa to veľmi dobre. Ak cieľ zameriate laserom, je v podstate už zničený.“

• **čatár Dezider Rozgonyi**, mladší operátor-strelec: „V Nemecku som na školení nebol, ale v Lešti som absolvoval osemtyždňový kurz strelca. Mali sme aj 96-hodinový intenzívny výcvik vo Veľkých Ozorovciach. Slúžil som aj v T-72M1, takže môžem porovnať, že Leopard je oveľa presnejší. Strieľa sa z neho podstatne jednoduchšie a istota zásahu je takmer 95 percent. O tom, že je o generáciu vpred, netreba pochybo-

vať. Prípadné ďalšie stroje každého tankistu, pravdaže, potešia.“

• **slobodník Martin Sinaj**, vodič tanku Leopard: „Predtým som bol šoférom nákladných áut, takže s T-72 porovnávať neviem. No Leopard je pre šoféra pohodlný, komfort jazdy cítiť

pri preprave po ceste, aj v teréne. V Nemecku som cvičil mesiac, plus s Nemcami sme cvičili aj dvakrát po dva týždne v Lešti. Na výcvik v posádkovom cvičisku Veľké Ozorovce sme išli po vlastnej osi. Skvelá jazda, 18 kilometrov bez problémov. Vráťane toho, že pásy sú s gumovými pátkami, takže nehrozí žiadne poškodenie vozovky. Ak by sme dostali ešte novšie kusy, určite sa na ne teším.“

• **nadporučík Jozef Turčík**, veliteľ čaty a veliteľ tanku Leopard: „Okrem zaškolenia v Nemecku majú osádky tankov už skúsenosti z výcviku, spojené so strelbami v Centre výcviku Lešť, plus 96-hodinový výcvik na posádkovom cvičisku Veľké Ozorovce. Okrem taktickej prípravy sme riešili aj zavádzanie komunikačných systémov a ďalšie úlohy. Každý, kto pozná T-72, povie, že Leopard má možno v nejakých detailoch drobné mínusy, ale výrazných plusov je oveľa viac. Je to posun dopredu pokiaľ ide o rýchlosť, presnosť streliieb, kvalitu pozorovacích prístrojov na videnie vo dne, ako aj v noci. Priestor pre veliteľa, vodiča, nabíjača a strelca je komfortnejší. Posilňovanie a modernizácia tankového vojska je posun nielen pre náš prápor, armádu, či obranyschopnosť Slovenska, ale aj pre nás, profesionálnych vojakov. Je to dobrý pocit, že konečne už sedláme aj modernejšie stroje.“

Pavol Vitko • Foto: autor, Daniel Tocik

Pokračovanie piate

Už po piaty raz sa na spoločnom výcviku stretli príslušníci Aktívnych záloh Vojenskej polície. Uskutočnil sa vo výcvikovom zariadení odboru výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek. Zúčastnil sa na ňom rekordný počet záložníkov: dovedna 25, medzi nimi i jedna žena. A vojenská policajti prilákali dokonca aj bývalého vojenského pilota.

Zástupca riaditeľa Vojenskej polície plukovník Marián Kudláč zdôraznil veľký význam, ktorý vedenie VP pripisuje príprave aktívnych záloh, ich výcviku. „Chceme prípravu aktívnych záloh ďalej rozširovať. Podľa predbežných zistení na budúci rok bude účasť ešte vyššia. Ďalšiemu rozšíreniu by však pomohli potrebné legislatívne zmeny. Tie by okrem iného umožnili napríklad využitie príslušníkov záloh pre potreby VP ako riadnych príslušníkov.“

Začínali deviat

Riaditeľ odboru výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek (OVaK) podplukovník Marián Turanský súhlasí s takou zmenou a pripomína: „Výcvik aktívnych záloh je v súčasnosti rozdelený do niekoľkých oblastí, ktoré sa prelínajú v teórii a praxi. Ide najmä o vševojskovú prípravu na správne používanie výstroja, výzbroje a techniky, ako aj ženijnú, topografickú a chemickú prípravu. Vojaci v aktívnych zálohách precvičujú tiež služobné zákroky vrátane aplikácie psychológie správania sa a zvládania neštandardných situácií. Súčasťou prípravy v podmienkach Vojenskej polície je aj právna príprava, počas ktorej si cvičiaci prehľbujú vedomosti týkajúce sa policajnej činnosti a získavajú prehľad o legislatívnych zmenách v tejto oblasti.“

Nie nadarmo sa hovorí: opakovanie je matka múdrosti! Platí to aj v prípade jednotky Aktívnych záloh Vojenskej polície. Zároveň sa medzi záložníkov dostáva postupne aj nová technika, výstroj a vybavenie, ktoré Vojenská polícia v poslednom období získala. A ako vidí celkový posun v príprave jednotky jej dlhoročný veliteľ, major v zálohe Miloš Soliar?

„Začínali sme pred rokmi deviat. Záujem a počet príslušníkov jednotky sa stále zvyšuje. Môžem s uspokojením konštatovať nielen na základe mojich subjektívnych pocitov, ale najmä podľa hodnotenia inštruktorov, že naša jednotka sa zlepšila najmä vo vykonávaní služobných zákrokov. Ale aj v streleckej príprave som spolu s inštruktormi zaznamenal zlepšenie. Po uskutočnení už vlastne tretieho záverečného cvičenia, ktorým naša príprava vrcholí, sme konštatovali veľký progres nielen u bývalých vojenských policajtov, ale aj príslušníkov ozbrojených síl pri hliadkovej činnosti a taktiež pri kontrole vozidiel. To je aj veľká zásluha bývalých vojenských policajtov, ktorí pri cvičení tvorili s nimi dvojicu a ochotne im odovzdávali nadobudnuté skúsenosti počas svojej kariéry.“

Dron nad hlavami

Na záver pravidelného cvičenia vojakov v aktívnej zálohe cvičiaci prevzali aj ochranu vojenského útvaru, v ktorom cvičenie prebiehalo. Počas tejto fázy cvičenia vykonávali činnosti spojené s kontrolou vstupu a výstupu osôb a techniky do/z objektu, ako aj hliadkovú činnosť vo vnútornom a vonkajšom perimetri

„Medzi vojenskými policajtmi sa mi veľmi páčilo. Spočiatku som to vôbec nepredpokladal. Otvoril sa predo mnou nový svet vojenstva, dovtedy neznámy. Stále duchom patrím do ozbrojenej zložky a som rád, že som to mohol dokázať.“

Boli sme tu jedna veľká rodina, hoci z rôznych odborností. Som rád, že aj vojenský pilot si v nej našiel svoje miesto. Budúci rok rozhodne nebudem chýbať!“

kapitán v zálohe Slavomír Dzurovčín

objektu s využitím techniky, ktorú im prideliť na čas cvičenia. Oboznámili sa so zásahmi a plnením úloh s pomocou psov. Pri týchto činnostiach reagovali na pripravené modelové situácie, ktoré po ich ukončení vyhodnotili inštruktori.

V tomto roku bol na cvičení záložníkov po prvý raz prítomný aj operátor VP s dronom. Bol súčasťou záverečného cvičenia. Záložníci sa oboznámili so spôsobilosťami dronu, jeho možnosťami pri hliadkovaní zo vzduchu a zapojenia do ďalších operácií. „Bolo dobré, že nám bol nápomocný pri zabezpečení priestoru základne a podstatne rozšíril náš rozhľad a možnosti. Na druhej strane sme si zažili aj to, akú hrozbu môže s vyvíčeným operátorom predstavovať pri našej činnosti. Museli sme viac myslieť na vlastné maskovanie, lepšiu ochranu činnosti, aby sme neboli zo vzduchu odhalení. A keď si predstavíme, že v reálnej bojovej situácii u nášho suseda na Ukrajine za prieskumným dronom zvyčajne nasleduje bojový, tak sme mali nad čím premýšľať, ako svoju činnosť lepšie zorganizovať,“ priznáva veliteľ jednotky aktívnych záloh. Podplukovník Marián Turanský dodáva, že aj takto sa snažia prípravu aktívnych záloh čo najviac priblížiť reálnej situácii na bojiskách.

Pribudla brokovnica

Nadrotmajster v zálohe Ladislav Partika bol na každom cvičení aktívnych záloh. Aj keď pre vekový limit 55 rokov bolo tohtoročné jeho posledným. Čo mu bude chýbať? „V prvom rade každoročné stretnutie s dobrým kolektívom ľudí, ktorí sme doslova na jednej vlnovej dĺžke. Jadro kolektívu zostávalo prakticky nemenené a nováčikovia doň vždy vhodne zapadli. Tak to bolo aj v tomto roku. Materiálne zabezpečenie sa stále zlepšovalo. Mali sme dostatok munície pri streľbách. Po sto nábojov pri streľbe z pištole i samopalu. Pribudla streľba z brokovnice, ktorú Vojenská polícia zaviedla do svojej výzbroje, a oboznámili sme sa aj s novou odstrelovacou puškou. Na strelnici CV Lešť boli doslova ideálne podmienky na streľbu. S potešením môžem konštatovať, že napriek veku strieľame na celkom slušnej úrovni.“

Desiatnik v zálohe Pavol Tylka bol na cvičení po štvrtý raz. Priznáva, že je dosť prekvapený, keď sa mnohí spoluobčania čudujú, že sa angažuje vo výcviku aktívnych záloh. „Cítim, že môžem byť pre túto krajinu v prípade mimoriadnej situácie užitočný. Nadobudol som v aktívnych zálohách mnohé nové zručnosti a spôsobilosti, ktoré som dovtedy nemal. Nevedel som, čo sú to služobné zákroky, ako a prečo sa robia. Okrem iného som aj držiteľ zbrojného preukazu skupiny A. Rozšíril som si si obzory, ako v exponovaných situáciách postupovať.“

Je to pre mňa dôležité aj do civilného života. Vedieť, ako sa ovládať, v pokoji riešiť mnohé situácie. Dnes už lepšie chápem, keď ma policajti zastavia a kontrolujú, že to robia aj v môj prospech,“ vypočítava rodák z Klina na Orave čo všetko mu výcvik v radoch Aktívnych záloh Vojenskej polície priniesol.

Pohľad pilota

Rodák z Vranova nad Topľou kapitán v zálohe Slavomír Dzurovčín pôsobil v ozbrojených silách dlhých 27 rokov. Všetko v rámci útvarov vzdušných síl. Po absolvovaní ročnej praporečkej školy v Košiciach začínal ako technik vrtuľníkov Mi-17 a Mi-24. Neskôr, po absolvovaní školy a pilotného výcviku sa na druhom konci republiky stal pilotom vojenského dopravného lietadla L-410. Preto svet polície bol pre neho celkom nový, neznámy. „Medzi vojenskými policajtmi sa mi veľmi páčilo. Spočiatku som to vôbec nepredpokladal. Otvoril sa predo mnou nový svet vojenstva, dovtedy neznámy. Stále duchom patrím do ozbrojenej zložky a som rád, že som to mohol dokázať. Boli sme tu jedna veľká rodina, hoci z rôznych odborností. Som rád, že aj vojenský pilot si v nej našiel svoje miesto. Budúci rok rozhodne nebudem chýbať!“

Podplukovník Marián Turanský spokojne konštatuje, že ho veľmi teší každoročne sa zvyšujúca úroveň záložníkov. Podľa neho sú pripravenější plniť v prípade potreby čoraz náročnejšie úlohy. Pripomína, že po každom výcviku aktívnych záloh dôkladne analyzujú všetky ich pripomienky, rovnako ako skúsenosti inštruktorov a snažia sa ich v čo najväčšej možnej miere zapracovať do ďalšieho výcviku. Aby sa kvalita prípravy Aktívnych záloh Vojenskej polície neustále zvyšovala.

Jozef Žiak • Foto: autor, VP

Vždy raz do roka sa stretajú na dva týždne výcviku Aktívnych záloh Vojenskej polície. Prečo?

Major v zálohe Miloš Soliar: veliteľ jednotky AZ VP:

„V tomto roku máme päť nových kolegov. Sú medzi nimi aj bývalí príslušníci Policajného zboru SR, Colnej správy, OS SR, dokonca aj bývalý vojenský pilot. Celkovo nás cvičilo 25, čo je rekordný počet. Z toho sedem dôstojníkov a osemnásť poddôstojníkov. Pre dvoch najstarších to bolo posledné cvičenie. Vekový limit nepustí.“

Major v. v. Michal Bordiga:

„Na cvičení Aktívnych záloh Vojenskej polície som po prvý raz a príjemne ma prekvapil organizáciou, samotným priebehom, prístupom inštruktorov i výborným kolektívom. Dlhé roky som pôsobil v policajnom zbore, Národnom bezpečnostnom úrade i na ministerstve zahraničných vecí. Napríklad v rámci NBÚ som pracoval na úseku ochrany objektov. Stále mám ešte čo ponúknuť, odovzdať skúsenosti a naopak – naučiť sa niečo nové z problematiky vojenskej polície.“

Nadrotmajster v zálohe Ladislav Partika:

„Som piaty raz na výcviku aktívnych záloh. Budem mať 56 rokov a preto to bolo moje posledné cvičenie. To ma mrzí, lebo som tu našiel výborný kolektív a vždy som sa naučil niečo nové z kuchyne Vojenskej polície. Môžem porovnávať, ako sa menili aj naše výcviky. Boli čoraz náročnejšie, no vždy zaujímavé. Postupne sme sa oboznamovali s novým výstrojom, výzbrojou i technickými prostriedkami.“

Nadrotmajster v zálohe Peter Lorenc:

„Zúčastnil som sa na všetkých cvičeniach jednotky. V ozbrojených silách som pôsobil ako spojár, vo Vojenskej polícii v skupine na riešenie krízových situácií a napokon na Riaditeľstve VP v Trenčíne. Zažíval som postupný rozvoj jednotky, zvyšovanie jej počtov, príchod mnohých špecialistov z policajného zboru, ZVJS a ozbrojených síl. Vždy to bolo vítané obohatenie pre jednotku, roz-

voj jej schopností. Svoje spojenie s Vojenskou políciou som dodnes neprerušil. Pracujem ako civilný zamestnanec v jej riaditeľstve ako požiarny technik.“

Desiatnik v zálohe Pavol Tylka:

„Na cvičení som po štvrtý raz. Bolo to dobré rozhodnutie. Cítim, že aj takýmto spôsobom môžem byť prospešný. Základnú vojenskú službu som si odkrútil v protivzdušnej obrane ako operátor rádioradiolokátora. Ale v tejto odbornosti som nenašiel žiadnu jednotku aktívnych záloh, tak to u mňa vyhrala Vojenská polícia. Nadobudol som mnohé nové zručnosti a spôsobilosti. Napríklad ako v prípade autonehody organizovať postup a poskytnúť prvú pomoc.“

Rotný v zálohe Marián Sedliak:

„Na cvičení som po tretí raz. Veľa rokov som pôsobil v ozbrojených silách a potom v radoch Vojenskej polície. Som rád, že sa raz za rok stretnem s bývalými kolegami, aj s novými príslušníkmi jednotky. S radosťou pozorujem, že sa postupne zlepšuje vybavenie, výzbroj i technické zariadenia, ktoré vojenská polícia používa. Dva týždne sú poriadne nabitú zaujímavým výcvikom. Asi by bolo vhodné považovať nad jeho predĺžením o ďalší týždeň, alebo výcvik organizovať dva razy v roku.“

Kapitán v zálohe Slavomír Dzurovčin:

„Na túto možnosť som natrafil náhodou, keď som na stránke regrutačného strediska našiel aj takúto ponuku. Celkom ma oslovila, navyše letecké útvary zatiaľ nemajú aktívne zálohy, a tak som sa rozhodol pre Vojenskú políciu. S tým, čo som tu zažil, som spokojný. Od teoretickej prípravy, legislatívy, strelieb, odbornej prípravy, zdravotnej prípravy. Je dobré, že sme v jednotke taký mix: nielen bývalí vojenská polícia, príslušníci polície, ZVJS a bývalí vojaci. Sme jedna veľká rodina. Vzhľadom na súčasnú bezpečnostnú situáciu je dobré byť pripravený, vedieť v prípade potreby poskytnúť pomoc.“

Obranný priemysel, zahraničné vzťahy, infraštruktúra aj hrdosť

Martin Vojtašovič, rodák zo Sečoviec a absolvent práva z Bratislavy, sa zžil s naším rezortom obrany v priebehu niekoľkých dní či týždňov. Medzi jeho priority patrí spolupráca s obranným priemyslom a zahraničné vzťahy.

V akých oblastiach vo svete obrany a bezpečnosti ste pôsobili predtým, ako ste tento rok vo februári prevzali pozíciu štátneho tajomníka ministerstva obrany?
Môžem potvrdiť, že moje pracovné skúsenosti sú bohaté pokiaľ ide o pôsobenie v štátnej správe, ako aj v oblasti bezpečnosti a obrany. Zastával som napríklad pozíciu generálneho riaditeľa na úrade vlády a ako generálny riaditeľ som viedol tiež sekciu na ministerstve vnútra. Krátky čas v roku 2013 som pôsobil na ministerstve obrany. Niekoľko rokov som bol činný v rôznych funkciách vo viacerých spoločnostiach obranného priemyslu. Po nástupe do súčasnej funkcie boli tieto skúsenosti určite benefitom, ktorý mi výrazne pomohol k rýchlejšej orientácii a umožnil mi okamžite začať pracovať.

Ktoré oblasti činnosti v rámci rozdelenia hlavných úloh vedenia nášho rezortu „pôjdu za vami“?

V prvom rade naplňam zámery ministra obrany, ktorý sa riadi programovým vyhlásením vlády. No a konkrétne – vzhľadom na moju profesijnú

minulosť ide predovšetkým o oblasť spolupráce s obranným a bezpečnostným priemyslom, kde je mojim cieľom prispieť k zvýšeniu kapacít a spôsobilostí subjektov domácej produkcie. Na naplnenie tohto cieľa je mojim zámerom v maximálnej miere využiť aj podporné nástroje a externé zdroje, ktoré ponúka NATO a EÚ určené aj na rozvoj obranného priemyslu a udržanie technologickej prevahy. Plánujem sa výrazne angažovať tiež v pomoci pre štátne podniky, ktorých je náš rezort akcionárom.

O aké externé zdroje ide?

Budeme motivovať naše spoločnosti, aby boli aktívnejšie v zapájaní sa do rôznych výziev s cieľom získať a čo najviac využiť alokované zdroje z Aliancie a Európskej únie. Týka sa to nielen už spomenutých nástrojov na podporu obranného priemyslu NATO a EÚ, ale aj eurofondov, plánov obnovy a odolnosti v súčinnosti s ostatnými ministerstvami a orgánmi štátnej správy a ďalších možností na získanie zdrojov mimo vlastného rozpočtu na obranu. V úzadí

nesmú zostať ani iniciatívy na podporu rozvoja vedy, výskumu a inovácií. Mám na mysli využívanie rezortných kapacít, ale aj užšie prepojenie na mimorezortnú akademickú a vedeckú obec.

A konkrétne?

Napríklad v rámci výzvy ASAP (Act in Support of Ammunition Production) na rozširovanie výroby munície boli úspešné slovenské firmy v troch projektoch. V dvoch prípadoch v konzorciách a v jednom samostatne. Áno, som rád za tento čiastkový úspech, ale myslím si, že je to veľmi málo. V nedostatočnej miere využívame možnosti EDF – Európskeho obranného fondu, kde je alokovaných približne 8 miliárd eur do konca roka 2027, alebo novovznikajúci Fond NATO na podporu inovácií. Okrem iného vnímam potrebu spájania v rámci východoeurópskych krajín Aliancie so zámerom zvýšiť alokáciu zdrojov pre kapacity obranného priemyslu tohto regiónu.

V ktorej oblasti predpokladáte využitie eurofondov?

V rezorte je snaha rozbehnúť viaceré aktivity, ktoré by mohli byť refundované alebo financované z európskych prostriedkov. Napríklad pomáhame aj Vojenským lesom a majetkom pri získavaní zdrojov z Pôdohospodárskej platobnej agentúry na protipovodňové opatrenia, ktoré budú slúžiť obyvateľstvu dotknutého regiónu. S ohľadom na zlepšenie vojenskej mobility sa snažíme čerpať prostriedky z CEF, čo je nástroj na prepájanie Európy, ktorý na Slovensku zastrešuje ministerstvo dopravy. Komunikujeme s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR v snahe o rozbeh projektu e-regrutácie. V neposlednom rade komunikujeme s podpredsedom vlády pre plán obnovy a odolnosti aj možnosť získania prostriedkov z plánu obnovy, ako napríklad na novú vojenskú nemocnicu v Prešove a na rekonštrukciu ubytovne Hviezda. Otvárame viacero nových iniciatív, v čom nám, samozrejme, pomáhajú príslušné odbory a zamestnanci MO, za čo im patrí poďakovanie.

Niektoré aktivity boli v tomto smere už rozbehnuté...

Pravdaže, nikto nehovorí, že začíname na zelenej lúke, no treba povedať aj to, že sú projekty, ktoré budeme musieť prehodnotiť.

Napríklad?

Napríklad ide o rekonštrukciu letiska Sliač a spoluprácu s aliančnou agentúrou NSPA (NATO Support and Procurement Agency). S touto agentúrou dobre spolupracujeme pri nákupe niektorých výrobkov obranného priemyslu, ale pokiaľ ide o letisko Sliač, spokojní nie sme. Už v roku 2020 rezort poslal preddavok v hodnote 68 miliónov eur, čas bežal, dnes je rok 2024 a stále sa nachádzame v štádiu prípravy projektovej dokumentácie. Z nášho pohľadu prebiehajú procesy pomaly, preto by sme mali opäť získať ťah na bránu tak, aby stíhačky F-16 mohli pristáť na Sliači čím skôr. Vzhľadom na uvedené skutočnosti aj s prihliadnutím na správu NKÚ zvažujeme v tomto projekte prehodnotiť postup v spolupráci s NSPA.

Aký dosah na rekonštrukciu má vlastne teraz náš rezort?

Celý proces rekonštrukcie letiska je v gescii NSPA, čiže aj obstaranie projektu a celá jeho realizácia. Ako keby sme sa vzdali zodpovednosti. Opakujem, v záujme dynamizácie chceme v tomto smere niektoré veci zmeniť.

V akom stave je rekonštrukcia ikonickej výškovej budovy ubytovne Hviezda, jednej z dominant Bratislavy, ktorú všetci poznáme pod názvom Kukurica?

Táto dominanta Bratislavy si zaslúži nový šat, aj nové interiéry. Momentálne sa pripravuje jej rekonštrukcia. Bude to veľký prínos pre zamestnancov rezortu ministerstva obrany, ktorí v nových priestoroch nájdu pracovné podmienky hodné 21. storočia. Časť bude administratívna a časť ubytovacia. O termínoch hovorím ešte nebudem, ale pre kolegov z BARMO je Hviezda nastavená ako prioritá.

Aké sú kontúry našej vojenskej nemocnice v Prešove?

Návrh na posilnenie systému vojenského zdravotníctva nemocnicou v Prešove vychádza z reálnych potrieb a skúseností OS SR. Po Bratislave a Ružomberku máme vojenskú nemocnicu aj na východe. Už funkčné objekty sme prevzali delimitáciou od ministerstva zdravotníctva v máji. Nové investície odhadujeme na 500 až 550 miliónov eur. Premenných je viacero, ale isté je, že pre samotný rozpočet MO by to bola priveľká záťaž. O zdrojoch komunikujeme aj s podpredsedom vlády pre plán obnovy a jeho úradom. Našou ambíciou je mať nemocnicu dokončenú do roku 2027.

Ako ste vnímali význam nasadenia našich vojakov slúžiacich na východnom krídle NATO v rámci Posilnenej predsunutej prítomnosti, ktorých ste v máji navštívili?

Chcel by som zdôrazniť, že Slovensko je jedna z mála krajín, ktorá aliančnú mnohonárodnú bojovú skupinu hostí na svojom území a okrem toho aj prispievame našou vojenskou účasťou v zahraničí. V rámci Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Lotyšsku je náš príspevok silný, momentálne tam máme 115 vojakov s húfnicami Zuzana. Okrem iného tam vojaci vykonávajú výcvik, ktorý je v niektorých prípadoch intenzívnejší ako na Slovensku. Môžu viac strieľať, lepšie svoje húfnice spoznávajú a tak aj vedia dať spätnú väzbu výrobcom, čo by bolo treba ešte zlepšiť. Teraz pôjde do Ádaži posledná 8. rotácia s delostreleckou spôsobilosťou. Začiatkom budúceho roka je predpoklad na vyslanie dvoch tímov diaľkovej detekcie s detektormi toxických chemických látok Falcon 4G. Vyrába ich slovenská firma, čo je tiež dôležité. V budúcnosti sú zvažované aj ďalšie spôsobilosti, avšak v tomto štádiu je predčasné ich uvádzať. Dodám ešte, že som bol v Rožňave na slávnostnom nástupe poslednej delostreleckej rotácie, ktorá sa konala v meste. Takúto prezentáciu vojsk na verejnosti veľmi vítam. Z môjho pohľadu je veľmi dôležité vojenské nástupy a ďalšie tradície prenášať z kasární von na námestia medzi ľudí. Je to najlepšia reklama aj pre zvyšovanie záujmu o profesionálnu dráhu v OS SR.

Na ktoré zahranično-bezpečnostné témy budete klásť dôraz?

V dňoch 9. – 11. júla sa koná samit Severoatlantickej aliancie vo Washingtone, ktorého cieľom je pokračujúca adaptácia NATO na zmenené bezpečnostné a geopolitické prostredie, ako aj posilnenie opatrení na odstrašenie a kolektívnu obranu východného krídla Aliancie, a to aj v oblasti protivzdušnej a protiraketovej obrany. Slovensko ako dôveryhodný a stabilný partner Aliancie má záujem reflektovať tieto ciele v prieniku s národnými. Výrazne viac ako 20 % z výdavkov na obranu vynaloží Slovensko na modernizáciu svojich ozbrojených síl. Sme si plne vedomí obrovského dlhu v spôsobilostiach protivzdušnej obrany, delostrelectva a kybernetiky. Ďalej plne podporujeme rozšírenie definície 2 % vynakladaných na obranu o výdavky vynaložené na budovanie obrannej infraštruktúry, podporu zo strany hostiteľskej krajiny, príspevky do mechanizmov NATO a na podporu domáceho obranného priemyslu.

V čom spočíva ťažisko vašich koreňov v oblasti národno-štátnej hrdosti?

Vychádzam z pekného výroku, že národ, ktorý nepozná svoju históriu, je odsúdený na jej opakovanie. Je teda dobré pripomínať si nielen pozitívne príklady a hrdinské činy našich dejín a našej vojenskej histórie, ktoré si vážim a rešpektujem aj ja, ale je dobré vedieť aj o negatívnych udalostiach z našej minulosti. Je teda potrebné vnímať históriu v celom kontexte, poučiť sa z chýb a viac ich neopakovať. Iba tak nás robí naša história silnými a posilňuje náš patriotizmus, našu slovenskú hrdosť. Okrem iného som mal možnosť zúčastniť sa v máji na podujatiach na počesť generála Milana Rastislava Štefánika, ako aj zahynuvších veteránov prvej a druhej svetovej vojny. V júni sme si pripomenuli ôsmich letcov, ktorí pred 85 rokmi odleteli z piešťanského letiska do Poľska, aby bojovali proti fašizmu. No a náš rezort, aj celá krajina sa pripravujeme na 80. výročie Slovenského národného povstania.

Aké sú vaše očakávania v súvislosti s novým prezidentom SR a hlavným veliteľom slovenských ozbrojených síl Petrom Pellegrínom?

Veľmi sa teším na spoluprácu. Jednoznačne verím, že bude dobrá. Som si istý, že s pánom prezidentom zdieľame rovnaké hodnotové zameranie vo vzťahu k obrane našej vlasti, ako aj k NATO a Európskej únii. Nepochybne bude dôstojne zastupovať Slovenskú republiku na spomenutom blížiacom sa samite NATO vo Washingtone, na ktorom sa zúčastnia aj zástupcovia nášho rezortu obrany.

Pavol Vítko • Foto: Jakub Neubauer

TÉMA

Vojenski športovci na hrách letnej olympiády

Na počesť minulým aj budúcim

Slovenská Dukla sa vo svojej histórii zúčastnila na dvanástich letných olympijských hrách, reprezentantov nemala počas svojej existencie len v Mníchove v roku 1972 a na OH v Los Angeles v roku 1984, na ktoré naši športovci nevystupovali pre ich vynútený bojkot.

Armádne stredisko Dukla Banská Bystrica vzniklo ako samostatný športový útvar 1. 10. 1967. O dva roky neskôr vznikol Armádny športový klub Dukla Trenčín. Dňom 1. januára 2006 sa zlúčili a vzniklo Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica. Prvým olympionikom Dukly bol futbalista Ladislav Petráš na OH v Mexiku v roku 1968, ktorý bol v tom čase v Banskej Bystrici na základnej vojenskej službe. Najviac účasť majú Michal Martikán a Jozef Gönci – obaja po päť. Najviac medailí získal Michal Martikán – dve zlaté, dve strieborné a jednu bronzovú.

Olympijský festival na Kuchajde

Slovenský olympijský a športový výbor pripravuje počas konania Hier XXXIII. letnej olympiády v Paríži 26. júla až 11. augusta veľké športovo-kultúrne podujatie určené pre širokú verejnosť so vstupom zadarmo. Na Olympijskom festivale sa verejnosti predstavia aj príslušníci Vojenského športového centra Dukla a Ozbrojených síl SR.

V stánkoch a infopointe pri jazere Kuchajda sa verejnosť až do 11. augusta môže stretnúť nielen s vojenskými regrutátormi, ale aj príslušníkmi 2. mechanizovanej brigády a 65. prieskumného práporu z Prešova, 91. ženijného pluku Nitra, Veliteľstva posádky Bratislava, Čestnej stráže prezidenta SR, vojenskými policajtmi, kynológmi a kadetmi Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. Pripravené budú statické i dynamické ukážky, prezentácie, súťaže a hry.

Príďte si užiť letné olympijské hry so slovenskými vojakmi!

Olympijský festival Paríž 2024 nadväzuje na úspech Olympijského festivalu Tokio 2020 v Šamoríne a Peking 2022 na Štrbskom plese. Na atraktívnom mieste v centre Bratislavy sa spojí šport, kultúra, zábava, gastronómia a oddych.

Leto plné športu

Festival ponúkne celodenný program pre deti, mládež i rodiny. V priestoroch areálu Kuchajda v Bratislave budú mať návštevníci možnosť vyskúšať si rôzne športové disciplíny, ktoré pre nich pripravili zástupcovia športových zväzov, dozvedieť sa viac o olympijských hodnotách, objavovať históriu slovenského športu a olympizmu v priestoroch neďalekého Slovenského olympijského a športového múzea, zabaviť sa počas hudobných

koncertov slovenských interpretov a fan-
diť slovenským športovcom prostredníctvom televíznych prenosov z Paríža.

Francúzsky deň pod záštitou Francúzskeho inštitútu na Slovensku a zastupiteľstva Francúzskej republiky sľubuje nielen šport, ale aj kultúru, tradície a gastronómiu.

V súťažnej zóne sa budú odohrávať exhibičné zápasy a preteky, ale aj turnaje a súťaže pre verejnosť.

Olympiáda v zelenej

Program Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR sa začne 26. júla popoludní koncertom Vojenskej hudby OS SR z Banskej Bystrice na hlavnej scéne festivalu. Tá bude v nasledujúcich dňoch dejiskom showprogramu Čestnej stráže prezidenta SR.

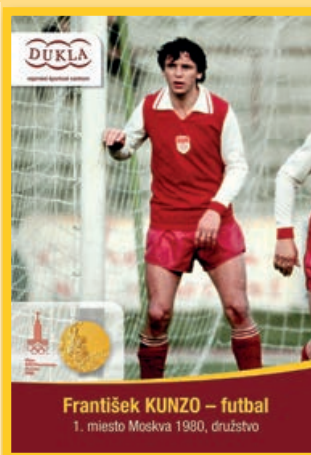
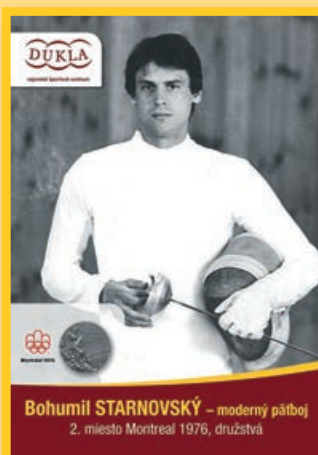
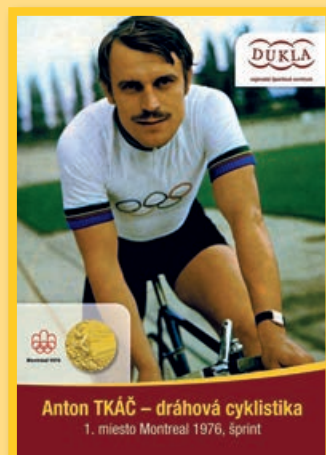
OLYMPIJSKÝ FESTIVAL
Bratislava, Kuchajda
26. 7. - 11. 8.

www.olympijskyfestival.sk

Olympijský festival ponúkne

- priame prenosy z olympijských hier
- program Ozbrojených síl Slovenskej republiky
- detský festival
- každý deň športový program
- stretnutia s olympionikmi
- koncerty pre všetkých
- gastro zónu

Naši medailisti

Reprezentanti Vojenského športového centra Dukla na XXXIII. letných olympijských hrách v Paríži

Jakub Grigar
disciplína: vodný slalom

- doterajší najväčší úspech v kariére: 2. miesto OH v Japonsku, 2021
- ďalšie ťažiskové úspechy: 1. miesto Svetový pohár v Nemecku, 2021
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 35. miesto
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2013

Eliška Mintálová
disciplína: vodný slalom

- doterajší najväčší úspech v kariére: 2. miesto MS v Británii, 2023
- ďalšie ťažiskové úspechy: 1. miesto ME L. Mikuláš 2022, 1. miesto SP v Španielsku 2023
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 29. miesto
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2016

Viktória Forster
disciplína: atletika – 60, 100 a 100 m cez prekážky.

- doterajší najväčší úspech v kariére: Svetová univerziáda: 1. miesto 100 m cez prekážky, 2. miesto beh na 100 m, Čína, 2023
- ďalšie ťažiskové úspechy: 100 m: 11,24 národný rekord, 60 m: 8,03 národný rekord; 100 m cez prekážky 12,72 národný rekord
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: v prvej dvadsiatke
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2022

Gabriela Gajanová
disciplína: atletika – 800 m

- doterajší najväčší úspech v kariére: 2. miesto, ME Rím 2024
- ďalšie ťažiskové úspechy: 3. miesto Európske hry Krakov 2023, 4. miesto na Diamantovej lige v Marrákeši
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: v prvej dvadsiatke
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2021

Dominik Černý
disciplína: atletika – chôdza

- doterajší najväčší úspech v kariére: 19. miesto na 35 km MS v Maďarsku 2023, 21. miesto miešanej chodeckej maratónskej štafety MS v Turecku 2024
- ďalšie ťažiskové úspechy: 4. miesto na 20 km, Dudince 2024, osobák 1:20,31
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: v prvej tridsiatke
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2014

Hana Burzalová
disciplína: atletika – chôdza

- doterajší najväčší úspech v kariére: 23. miesto na 35 km MS v USA 2022, 21. miesto miešanej chodeckej maratónskej štafety MS v Turecku 2024
- ďalšie ťažiskové úspechy: 18. miesto na 20 km ME v Nemecku 2022
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: v prvej štyridsiatke
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2020

Naši medailisti

Jozef PRIBILINEC – atletika
1. miesto Seoul 1988, 20 km chôdza

Jan ŽELEZNÝ – atletika
2. miesto Seoul 1988, oštep

Jozef GÖNCI – športová strelba
3. miesto Atlanta 1996, LM 60
3. miesto Atény 2004, VzPu 60

Michal MARTIKÁN – vodný slalom
1. miesto Atlanta 1996, C1
1. miesto Peking 2008, C1
2. miesto Sydney 2000, C1
3. miesto Londýn 2012, C1
2. miesto Atény 2004, C1

Patrik Jány

disciplína: vzduchová puška
– 10m, 50m v ľahu,
50 m 3 polohy

- doterajší najväčší úspech v kariére: 2 × 1. miesto ME Nórsko 2022, ME Chorvátsko 2024,
- ďalšie ťažiskové úspechy: 7. miesto vzduchová puška na 10m OH Japonsko 2020
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 10. miesto svetový ranking
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2016

Jessica Triebelová

disciplína: box

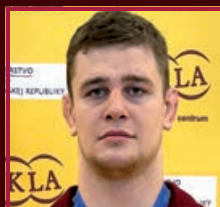
- doterajší najväčší úspech v kariére: 3. miesto ME v Srbsku 2024
- ďalšie ťažiskové úspechy 3. miesto na ME v Čiernej Hore – ženy do 22 rokov, 3 × prvá na juniorských ME
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2020

Juraj Tužinský

disciplína: vzduchová pištoľ
– 10 m, 50 m

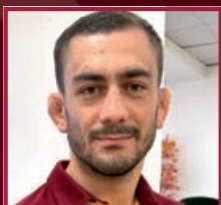
- doterajší najväčší úspech v kariére: 4. miesto OH Brazília
- ďalšie ťažiskové úspechy: 1. miesto ME Chorvátsko, 2021
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 3. miesto svetový ranking
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2003

Márius Fízel'

disciplína: džudo nad 100 kg

- doterajší najväčší úspech v kariére: 3. miesto ME v Chorvátsku 2024
- ďalšie ťažiskové úspechy: 7. miesto MS Abú Dhabi
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 14. miesto
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2016

Tajmuraz Salkazanov

disciplína: wrestlingový zápasník

- doterajší najväčší úspech v kariére: 2. miesto MS 2021 v Nórsku a v Srbsku, 2022
- ďalšie ťažiskové úspechy: 4 × 1. miesto na ME v Poľsku, Maďarsku, Chorvátsku a v Rumunsku
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 8. miesto
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2020

Nora Jenčušová

disciplína: cyklistika

- doterajší najväčší úspech v kariére: 1. miesto akademické MS Kostarika, 2024
- ďalšie ťažiskové úspechy: 4. miesto, časovka, ME ženy do 23 rokov, Holandsko
- aktuálne postavenie vo svetovom rebríčku: 99 miesto ranking ženy – elite.
- odkedy súťaží za VŠC Dukla: 2024

Tamara Potocká a Matej Duša

Slovenskí reprezentanti v plávaní Tamara Potocká a Matej Duša budú štartovať na OH v Paríži. Rozhodla o tom Slovenská plavecká federácia, ktorá dostala univerzálne miestenky do plaveckých súťaží pre jedného muža a jednu ženu. Limity Medzinárodnej plaveckej federácie na olympiádu sa nepodarilo splniť ani jednému slovenskému plavcovi, federácia však chce mať pod piatimi kruhmi čo najviac krajín. Potocká na ME v Belehrade podala výborné výkony. Vo finále motýľkarskeho šprintu skončila štvrtá, bronz jej ušiel o tri stotiny. V polohových pretekoch na 200 m stanovila nový národný rekord a obsadila konečné piate miesto. Duša je momentálne najrýchlejší Slováč v bazéne. V Belehrade vybojoval 16. miesto na 50 m v sp. s časom 22,33 s.

Naši medailisti

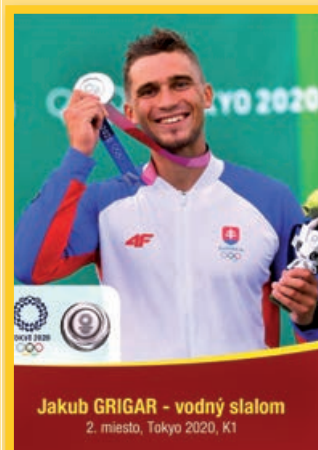
Slavomír KŇAZOVICKÝ – kanoistika
2. miesto Atlanta 1996 C1, 500 m

Elena KALISKÁ – vodný slalom
1. miesto Atény 2004, K1
1. miesto Peking 2008, K1

Matej TÓTH – atletika
1. miesto Rio 2016, 50 km chódza

Jakub GRIGAR – vodný slalom
2. miesto, Tokyo 2020, K1

Nová tabuľka s ďalším menom?

Riaditeľ VŠC Dukla Matej Tóth so striebornou Gabrielou Gajanovou (800 metrov) a s ôsmou Viktóriou Forster (110 metrov prekážok). Duklistky držia diplomy, ktoré organizátori júnových atletických ME udeľovali za postup do finále.

Približne mesiac pred začiatkom olympijských hier v Paríži prinášame malú inventúru prípravy a ambícií našej Dukly s jej riaditeľom podplukovníkom Matejom Tóthom.

Zo slov vo vašom úvodníku v aktuálnej Obrane je cítiť optimizmus. Alebo sa mýlim?

Športovcom VŠC Dukla sa darí dosahovať kvalitné výsledky. Na OH pôjdu štrnásť a budú tvoriť väčšinu zo slovenskej reprezentácie. Takže z tohto pohľadu je optimizmus na mieste.

Kto v rámci postupového kľúča príjemne prekvapil?

Takým prekvapením bola boxerka Jessica Triebelová. Po zisku bronz na ME sme síce vedeli, že je vo výbornej forme a odhodlaná zabojsť o Paríž, ale presadiť sa na svetovej kvalifikácii v poslednej novej chvíli bolo výnimoč-

né. No a výnimočne milo prekvapila aj Gabriela Gajanová, ktorá k postupu na OH v Paríži pridala v osemstovke na júnových ME v Ríme striebornú medailu, ku ktorej jej úprimne blahoželám.

Kto z nich to mal najťažšie?

Kvalifikačný kľúč v každom športe je veľmi náročný a každé miesto je tvrdo vybojované. Systémy kvalifikácie sú odlišné. Niekde treba uspieť v danom momente na kvalifikačnom turnaji, inde treba dlhodobo dosahovať kvalitné výsledky a zbierať body do rankingu, prípadne treba dosiahnuť extrémne náročné limity. Ťažko vybrať, čo z toho je najnáročnejšie.

Ktorí športovci Dukly mali k postupu na olympiádu blízko, ale bolo tam to ale?

Takých športovcov je viac. O Paríž sa reálne snažili, a pri tomto rozhovore sa ešte niektorí snažia. No počty účastníkov sú striktné a na tesné výsledky pod čiarou sa nehrá. Dobrým príkladom je vodný slalomár čatár Martin Halčín, ktorý bojoval o miestenku v novej disciplíne kayak cross na Svetovom pohári v Prahe. V hre boli tri postupové miesta, no on skončil v redukovanom poradí piaty zo 77 kajakárov.

Čo ich delilo od Paríža?

Pri takých tesných súbojoch je to už aj o športovom šťastí. Keď som spomínal čatára Halčína, v semifináleovej jazde bojoval o druhé postupové miesto do finále – a teda aj o miestenku na olympiádu. No súper ho vytlačil na jednej prekážke tak, že bolo po nádejach.

Aká bola úloha Dukly v poslednej predolympijskej fáze prípravy?

Predovšetkým zabezpečiť športovcom maximálne možné podmienky v príprave. Aby mali dostatok financií na sústredenia, aby mali k dispozícii fyzioterapeutov, diagnostiku, lekárov, ako aj technické a materiálne vybavenie.

Osemnásť nie je konečné číslo

Úspešným slovenským olympionikom je venovaná nová pamätná stena, ktorú slávnostne odhalili na budove Vojenského športového centra Dukla v Banskej Bystrici na jar 2024. Ako uviedol riaditeľ VŠC Dukla pplk. Matej Tóth, stena symbolizuje, že cesta za úspechom

nikdy je priamočiara, ale je spojená aj s pádmi. „Myšlienka na jej vytvorenie vznikla po zimnej olympiáde v Pekingu v roku 2022, keď sme zistili, že zlatú medailu Petry Vlhovej už nemáme kde dopísať, lebo na našej predchádzajúcej tabuli už pre zlatých olympijských medailistov nebolo miesto,“ konštatoval M. Tóth. Autorom diela je František Sarvaš, umelecký kováč z Medzeva.

Od roku 1968 získali športovci Dukly osem zlatých, šesť strieborných a štyri bronzové medaily. Spolu osemnásť.

Ani 14 nemusí byť konečné číslo

Ak pred uzávierkou Obrany v tretí júňový týždeň avizujeme, že do Paríža

naisto poletí štrnásť športovcov Dukly, je možné, že ich bude viac. „V hre sú napríklad ešte chodci Mária Czaková a Miroslav Úradník,“ nádej sa kapitán Radoslav Dubovský, ktorý okrem toho, že je trénerom atlétov – skokanov v Dukle, je aj šéftrenerom Slovenského atletického zväzu. „Zabojsť z VŠC by mohla ešte Daniela Ledecká na 400 metrov prekážok. Keby mali hviezdy správnu konšteláciu, možno aj Stanka Škvarková na 100 metrov prekážok a kladivárka Veronika Kaňuchová,“ dodáva.

Kpt. Dubovskému je ľúto, že po nádejne stúpajúcich výkonoch išla forma dole u prekážkara Mateja Balucha, že pred

Snažili sme sa splniť všetky požiadavky trénerov, aj samotných športovcov.

Aká bola v predolympijskom období podpora Dukly zo strany ministerstva obrany, respektíve športových zväzov?

Spolupráca so zväzmi prebiehala na vysokej úrovni. Veď máme spoločný cieľ – aby sa na olympijské hry dostalo čo najviac športovcov a čo najlepšie tam reprezentovali. Pokiaľ ide o ministerstvo obrany ako nášho zriaďovateľa, de facto všetko, čo zabezpečuje Dukla pre športovcov, robíme vďaka podpore Ministerstva obrany SR.

Kto tvorí tímy sprevádzajúce jednotlivých športovcov Dukly na olympiádu?

V tejto chvíli výprava ešte nie je definitívne schválená (rozhovor sme pripravovali v polovici júna – pozn. red). No na základe požiadaviek športovcov a zväzov by mali byť súčasťou výpravy naši tréneri (vo funkciách osobných trénerov, ako aj reprezentačných trénerov zodpovedných za celé športy) a fyzioterapeuti (pravdepodobne 5 až 6 našich fyzioterapeutov bude zabezpečovať vodných slalomárov, strelcov, atlétov, plavcov a džudistu).

Má niekto aj požiadavky, ktoré by sme mohli vnímať ako špeciálne?

K samotnej účasti a pobytu na olympijských hrách sa viažu tiež rôzne špecifické požiadavky. Nejde však o nejaké výstrelky, ale o nevyhnutné veci. To ale už zabezpečuje Slovenský olympijský a športový výbor. My sme niekedy v pozícii garanta, že daná požiadavka je odôvodnená a podstatná na zabezpečenie nerušenej prípravy. Ide napríklad o členov realizačného tímu, alebo požiadavky na ubytovanie.

Sníva sa vám ako riaditeľovi Vojenského športového centra o Paríži?

Veľmi sa na olympiádu teším. Po piatich účastiach ako športovec to budú moje šieste, no prvýkrát v role

športového funkcionára, ako aj diváka a fanúšika. Ale zatiaľ po nociach o nich nesnímam. Možno aj preto, že ako športovec som sa snažil podobné sny vytesniť a nepretekať vo sne, ale na trati.

Akú očakávate atmosféru?

Podľa mňa to budú výnimočné hry. Z tých mojich piatich účastí mám najkrajšie spomienky na atmosféru v Londýne a verím, že Paríž bude minimálne taký dobrý.

„Pre Duklu bude dôležité, aby sme neprerušili olympijskú medailovú sériu.“

pplk. Matej Tóth
riaditeľ VŠC Dukla

Nemáte obavy v oblasti bezpečnosti?

Určite to bude veľká výzva zabezpečiť takéto podujatie v aktuálnej bezpečnostnej situácii, ale dôverujem organizátorom a bezpečnostným zložkám a verím, že hry sa zaobídu bez incidentov.

V antickom Grécku cez olympijské hry aj akokoľvek znepriatelené štáty zastavili vojnu...

Nielen v antickom Grécku, ale olympijské prímerie sa dodržiavalo až do paraolympiády v Pekingu v roku 2022, keď Rusko zaútočilo na Ukrajinu. A žiaľ, podľa vyhlásení politikov, to nevyzerá tak, že zbrane 26. júla 2024 utichnu.

Veríte, že sa niektorému z vašich – a našich – reprezentantov môže splniť podobný olympijský zlatý sen, ako ste ho zažili na olympiáde v Riu de Janeiro v roku 2016 v chôdzi na 50 kilometrov?

Určite v to verím. Máme viacerých adeptov na medailu a teda aj na zlato. Môže to vyjsť strelcom, vodným slalomárom, zápasníkovi Salkazanovovi. Konkurencia je taká vyrovnaná, že šancu majú viacerí. Získať olympijské zlato je však niečo výnimočné a musí sa spojiť všetko. Športová forma, perfektná príprava, psychická pohoda, logistické zabezpečenie, tímová podpora a už aj spomínané športové šťastie. Ak to všetko niekomu z adeptov na medailu vyjde, tak to môže byť aj splnený zlatý sen.

Spokojný budete ak...

...ak športovci podajú výkony na hraniciach svojich možností. A na olympiáde by to malo byť aj kúsok za túto hranicu. Každý má ciele a ambície nastavené inde a aj preteky a turnaje sa môžu vyvíjať rôzne. Preto môžem byť niekedy spokojný aj s umiestnením v druhej desiatke a v inom prípade nespokojný so striebornou medailou. Pre Duklu však bude dôležité, aby sme neprerušili medailovú sériu a na nedávno odhalenú Stenu olympijských medailistov Dukly pribudla nová tabuľka s ďalším menom.

Tému pripravili: Pavol Vitko,
Miloslav Ščepka

Foto: VŠC Dukla, Ivan Kelement,
TASR, SOŠV

bránami Paríža ostal tiež trojskokan Tomáš Veszelka. Zároveň verejne ďakuje za dlhoročnú reprezentáciu Martine Hrašnovej, ktorá sa síce prebojovala na ostatné majstrovstvá Európy, ale ani tam sa jej nepodarilo hodiť limit do Paríža a tak na svoju piatu olympiádu už nepoceňuje.

„Už len skutočnosť, že na júnových majstrovstvách Európy v atletike bolo z 18 slovenských atlétov až 17 z VŠC, dokumentuje silu banskobystrickej Dukly a jej význam pre slovenský šport,“ prízvukuje prezident Slovenského atletického zväzu Peter Korčok, spolu s blahoželaním Gabriele Gajanovej za jej európske striebro v behu na 800

metro. A s akým výsledkom by bol šéf slovenskej atletiky spokojný v Paríži v rámci súťaží kráľovnej športu? „Verím, že sa niekto z našich atlétov prebojuje do finále!“

„Vojenský športovci, podobne ako športovci ministerstva vnútra so slovenským znakom na hrudi, boli vždy našimi nosnými reprezentantmi na všetkých olympiádach a ďalších vrcholových podujatiach. Takže aj v Paríži držíme palce a po ňom veríme v konštruktívnu spoluprácu našich rezortov pri ešte lepšej príprave reprezentácie a rozvoja športu v Slovenskej republike,“ zdôraznil minister športu a cestovného ruchu SR Dušan Keketi.

Západné taktické rakety pre Ukrajinu

Taktická balistická raketa ATACMS

Aj keď dodávky západných zbraní na Ukrajinu sú všeobecne známe najmä vďaka dodaniu tankov, obrnených vozidiel či rôznych podporných systémov, v tieni nezostáva ani dodávanie zbraní taktického a strategického významu v podobe riadených striel. Tie sú v kontexte vojny na Ukrajine známe predovšetkým v ponímaní ruských útokov na ukrajinské ciele pomocou riadených striel. Ukrajina však nezostáva pozadu a súčasné povolenie o používaní už dodaných riadených striel na ciele v Rusku môže výrazne zlepšiť snahy Ukrajiny o zasiahnutie strategických logistických cieľov ďalej od frontovej línie.

Jedinou zahraničnou riadenou strelou, ktorú Ukrajina používa už dlhodobo s výraznými úspechmi, je britsko-francúzska Storm Shadow (resp. SCALP-EG vo francúzskom označení). Raketa, vyvinutá v 90. rokoch, patrí so svojím doletom cez 500 kilometrov a náložou s hmotnosťou 450 kilogramov patrí k najmodernejším zbraňam, ktorými Ukrajina disponuje vo svojom arzenáli. Do výzbroje Veľkej Británie a Francúzska bola zaradená v roku 2003.

Úspechy Storm Shadow

Podobne ako väčšina západných riadených striel, aj Storm Shadow má dvojfázovú výbušnú hlavicu – kým prvá nálož vybuchne po kontakte s cieľom (napr. stenou bunkra), druhá nálož detonuje až po preniknutí strely ďalej do jeho interiéru. Storm Shadow je tak primárne koncipovaná proti strategickým stacionárnym cieľom s vyššou pasívnou ochranou, ako sú bunkre, veliace stanovišťa, sklady, ciele v rámci infraštruktúry nepriateľa, alebo proti stacionárnym námorným cieľom. Cieľ a samotný let rakety je programovaný ešte pred jej štartom. Raketa letí v nízkej výške v rýchlosti zhruba 1 160 km/h. Na zameriavanie a navigáciu používa GPS, aj mapovanie terénu. Krátko pred dorazením do cieľa raka-

ta stúpa do výšky a k cieľu sa spustí s použitím infračervenej kamery, aby dosiahla väčší účinok.

Dodanie rakiet na Ukrajinu oznámili v máji 2023 ako odpoveď na ruské raketové útoky. Stala sa tak prvou a zatiaľ jedinou západnou riadenou strelou, schopnou útočiť aj na ciele ďaleko za frontovou líniou, resp. na území Ruska. O niekoľko mesiacov neskôr oznámilo aj Francúzsko možnosť dodania SCALP-EG. Podobne ako v službách britskej a francúzskej armády, aj ukrajinské sily používajú Storm Shadow ako strelu vzduch-zem. Ukrajinské letectvo ako nosič Storm Shadow používa bombardéry Su-24. Britské zdroje zverejnili informáciu, podľa ktorej bývajú rakety Storm Shadow montované pod kríd-

la Su-24 aj na pylónoch z vyradených britských taktických lietadiel Tornado GR4. Podľa dostupných informácií takto vyzbrojené Su-24 sprevádzajú spravidla stíhacie MiG-29 a Su-27, ktoré bývajú v operačných letoch vyzbrojené americkými raketami AGM-88.

Podľa informácií zverejnených ukrajinskou stranou majú rakety Storm Shadow, resp. SCALP-EG, až 100 % účinnosť – podľa ruských zdrojov ale dokázali ruské jednotky získať dve poškodené rakety Storm Shadow/SCALP v priebehu júla 2023. Aj napriek tomu sa však Storm Shadow ukázala ako mimoriadne účinná zbraň. Ruský generál-major Sergej Gorjačev zomrel pri útoku raketou Storm Shadow na veliace stanoviisko v Záporožskej oblasti. V júni

Riadená strela SCALP-EG podvesená pod ukrajinský Su-24

2023 raketa Storm Shadow zasiahla most v Čongarskej úžine, ktorý spája Krym s pevninou zo severu. O mesiac neskôr v tej istej úžine Storm Shadow zasiahla aj železničný most.

Britská zbraň v ukrajinských silách sa však ukázala ako najúčinnnejšia v boji proti čiernomorskej flotile. Už v septembri pri útoku na prístav v Sevastopole dokázalo niekoľko striel vážne poškodiť ponorku Rostov na Done a vyloďovacie plavidlo Minsk. O niekoľko týždňov neskôr tiež v Sevastopole zasiahli najmenej tri rakety veliteľstvo čiernomorskej flotily. Ďalšie ruské vyloďovacie plavidlo bolo potopené v decembri vo Feodosii.

Všetky útoky raketami Storm Shadow však zatiaľ mierili len na ciele pod kontrolou Ruska na Ukrajine a Kryme. Je však pravdepodobné, že po súhlase francúzskeho prezidenta Emmanuela Macrona o použití rakiet SCALP na ciele v Rusku z konca mája 2024, sa ukrajinskí plánovači zamerajú aj na strategické ciele na území Ruska. Aj keď majú britsko-francúzske strely relatívne vysoký dolet, rakety by dokázali zrejme zasiahnuť ciele len v blízkosti hraníc s Ukrajinou. Potenciálne ciele tak predstavujú zásobovacie trasy alebo základne ruských jednotiek v smere na Ukrajinu.

Doterajšie použitie rakiet Storm Shadow môžeme prirovnať k využitiu striel R-360 Neptune domácej výroby. Neptuny patria medzi najmodernejšie výrobky ukrajinského obranného priemyslu, pričom prvé rakety boli do výzbroje zavedené v roku 2021. Na rozdiel od Storm Shadow sa Neptune od počiatku koncipovala len ako protilodná strela. Má nižší dolet (pod 300 kilometrov) a menšiu nálož približne 150 kg. Strela, ktorá je odpálená zo zeme, sa však ukázala byť rovnako úspešná ako jej britsko-francúzska obdoba. Medzi jej najúspešnejšie zásahy patrí potopenie križníka Moskva z apríla 2022, ktorý doteraz patrí medzi najväčšie straty Ruska od začiatku agresie. Strela Neptune sa neustále modernizuje. Keď ju v auguste 2023 prvýkrát použili proti pozemným cieľom, dokázala zničiť systém S-400 na okupovanom Kryme.

Kontroverzný nemecký Taurus

Koncom 90. rokov sa v Nemecku vynorila požiadavka na vývoj novej riadenej strely vypúšťanej z lietadla. Výsledkom spolupráce nemeckej firmy MBDA Deutschland GmbH a švédskej Saab Bofors Dynamics je riadená strela Taurus KEPD350. Podobne, ako v prípade britsko-francúzskej Storm Shadow / SCALP disponuje dvojstupňovou 480 kg hlaviciou. Využíva inerciálnu navigáciu založenú na sústave gyroskopov, aj GPS a navigáciu pomocou terénu. Raketa v poslednej fáze letu zladuje obraz terénu s 3D modelom plánovaného cieľa. Ak je takéto zameriavanie neúspešné, Taurus sa prepne do režimu zameriavania pomocou GPS. K cieľu sa približuje rýchlosťou približne 1 300 km/h vo výške maximálne 100 metrov nad terénom, čo sťažuje zachytenie radarom. S doletom približne 700 km patrí medzi riadené strely výkonnejšie než Storm Shadow, čo Ukrajine umožňuje vypustenie strely ďalej od nebezpečia nepriateľskej protivzdušnej obrany.

Ukrajina o rakety Taurus žiadala už v roku 2023, no Nemecko dodanie strategických zbraní, ktoré by dokázali trafiť aj ciele priamo v Rusku, odmieta. Vo februári 2024 však na verejnosť unikla diskusia medzi dôstojníkmi nemeckého letectva a kancelárom Olafom Scholzom o možnom výcviku Ukrajincov v použití rakiet proti Kerčskému mostu. V Nemecku teda prebiehajú diskusie o využití rakiet Taurus v ukrajinských službách; ich dodaniu však bráni politický konsenzus.

Otázny je aj spôsob logistiky. Hoci Ukrajina už v minulosti ukázala, že dokáže prispôsobiť západné zbraňové systémy leteckej technike sovietskeho typu, pri rakete Taurus je možnosť subvariantu CL, schopného odpaľovania zo zeme.

HIMARS s ATACMS

V médiách rezonovala informácia o schválení použitia americkej strategickkej munície na Ukrajinu voči cieľom v Rusku. Prezident Joe Biden tak urobil po tlaku spojencov a dlhodobých požiadavkách Ukrajiny o využitie balistických rakiet ATACMS na ciele v Rusku.

Taktické balistické rakety ATACMS sú v ukrajinskom arzenáli novinkou, aj keď ich nosič – raketomet M142 HIMARS sa stal už symbolom západnej pomoci Ukrajine.

ATACMS (Army TACTical Missile System – Armádny taktický raketový systém) je séria taktických balistických rakiet, ktoré možno vypáliť z modulárneho raketometu HIMARS. Predstavujú tak muničný doplnok k už zavedenému nosiču, ktorých má Ukrajina vo výzbroji približne 36. Pre ukrajinskú armádu ich zavedenie a využívanie nepredstavuje výraznejší logistický problém. Podľa zverejnených informácií Ukrajine dodali verzie Block I, schopné dopraviť až 590 kg nálož do vzdialenosti 165 km rýchlosťou približne 3 600 km/h. S menšou náložou 174 kg má modernizovaný variant A1 Block účinný dolet až 300 km. Na rozdiel od riadených striel sa balistické strely používajú na výrazne väčšie ciele, ako sú veľké sklady, alebo plošné ciele na letiskách. Prezident Biden taktiež oznámil, že povolenie na využitie rakiet na ruskom území sa týka len okolia Charkovskej oblasti.

Doterajšie použitie taktickej riadenej strely Storm Shadow ukazuje, že Ukrajina nemá problém adaptovať sa a úspešne využiť moderné západné zbraňové systémy aj s chýbajúcim nosičom. Príslušníci ukrajinskej armády dokázali plne využiť potenciál britsko-francúzskych rakiet a konfigurovať sovietske lietadlá na ich využitie. Podobné úspechy môžeme očakávať aj v prípade dodania nemeckých rakiet Taurus. Pre ich obmedzený dolet (rovnako aj taktických balistických rakiet ATACMS) sa dá predpovedať ich použitie na ciele v Rusku v blízkosti hraníc s Ukrajinou. Pôjde zrejme o ciele, ako sú infraštruktúra, letiská či sklady, prípadne miesta velenia. Výraznú prekážku v dolete riadených striel stále predstavuje hrozba nepriateľskej protivzdušnej obrany, ktorá bráni ukrajinským lietadlám vystreliť raketu bližšie nepriateľskému cieľu.

Jaroslav Cabuk

Sekcia obrannej politiky MO SR

Foto: autor, Lockheed Martin,
Ukrainian Military Center

Nemecká riadená strela Taurus

Protilodná riadená strela ukrajinskej výroby R-360 Neptune

Litva nakupuje IRIS-T

Minister obrany Litvy Laurynas Kasčiūnas oznámil zámer krajiny obstaráť nemecké prostriedky protivzdušnej obrany IRIS-T. Vzhľadom na to, že v súčasnosti nie sú k dispozícii žiadne doteraz už vyrobené systémy, pôjdu o novovyrobené systémy, pri ktorých ešte nie je celkom známa dodacia lehota.

IRIS-T od nemeckého výrobcu Diehl je moderný protivzdušný raketový systém s dosahom 40 km. Litva sa pre systém

rozhodla najmä z logistických dôvodov, keďže obdobným systémom bude operovať aj Lotyšsko a Estónsko. Obe krajiny systém kúpili spoločne už v roku 2023, pričom sa predpokladá ich dodanie v roku 2025. Systémy IRIS-T prevádzkuje aj Ukrajina. Môžeme preto očakávať výraznú spoluprácu v oblasti prevádzky protivzdušných systémov v rámci Pobaltia na jednej strane, a širšiu spoluprácu medzi Pobaltím, Nemeckom a Ukrajinou na strane druhej.

..... Jaroslav Cabuk • Sekcia obrannej politiky MO SR • Foto: Ministerstvo obrany Chorvátska, Saab, U.S. Air Force

Strely pre Poľsko

Poľsko získa od Spojených štátov na základe dohody podpísanej 28. mája, v celkovej hodnote 735 miliónov USD strely dlhého doletu AGM-158B-2 JASSM-ER kategórie vzduch-zem s účinným doletom viac než tisíc kilometrov. Ako nosiče striel slúži v poľskom letectve 48 lietadiel F-16 verzie C a D; po doručení objednaných lietadiel F-35 (v poľskom letectve označenie Husarz) sa počet nosičov zvýši na 80.

Strely AGM-158 slúžia na ničenie dobre chránených cieľov. Vďaka svojmu dlhému doletu môžu byť používané v zázemí potenciálneho nepriateľa. JASSM však už nie sú v Poľsku novinkou – niekoľko striel získalo Poľsko už v roku 2014. Modernjšie verzie JASSM-ER so zvýšeným doletom tak výrazne zvýšia operačné schopnosti poľského letectva viesť účinný boj aj za svojou hranicou.

Rafale na Balkáne

Dňa 12. apríla pristálo v Chorvátsku prvých 6 z 12 objednaných stíhacích francúzskych lietadiel Dassault Rafale. Už používané Rafale si Chorvátsko objednalo v roku 2021 ako náhradu za MiGy-21, ktoré chorvátske letectvo používalo od svojej nezávislosti v roku 1991. MiGy-21 Chorvátsko oficiálne vyradilo zo svojej služby v máji.

Chorvátske Rafale, radu F-3R, budú slúžiť v jednomiestnej verzii C v počte 10 a dvojmiestnej verzii D v počte 2 kusy. Do Chorvátska prvých 6 kusov dorazilo už 29 mesiacov po podpise zmluvy. Objednávka lietadiel vyšla krajinu dovedna na 1,13 mld eur. Chorvátsko je spolu so Srbskom jedinou krajinou bývalej Juhoslávie, ktorá prevádzkuje vlastné stíhacie lietadlá. Podobne ako Chorvátsko, aj Srbsko uvažuje o kúpe francúzskych Rafale. Tie plánuje nakúpiť v rovnakom množstve (12 kusov), avšak na rozdiel od Záhrebu obstará Belehrad úplne nové lietadlá.

Spoločné centrum HIMARS

Po Poľsku sa podpisom zmluvy z novembra 2022 stala ďalším používateľom amerických salvových raketometov M142 HIMARS aj Litva. Na konci apríla po stretnutí prezidentov Litvy a Poľska predstaviteľ Litvy oznámil plán možnej budúcej kooperácie s Poľskom v oblasti založenia regionálneho muničného logistického centra pre raketomety HIMARS. Jedným z dôvodov je aj plánovaná výroba munície pre raketomety v Poľsku.

Poľsko nakúpilo 18 raketometov M142 HIMARS už v roku 2019, vzhľadom na dlhé dodávky (prvé raketomety dorazili do Poľska až v roku 2023) nakúpila Varšava aj raketomety K239 Chunmu z Južnej Kórey. Litva objednala 8 systémov HIMARS v novembri 2022 s očakávaným dodaním v roku 2025. Spoločné muničné centrum v budúcnosti môže slúžiť aj pre ostatné pobaltské štáty – Lotyšsko objednalo šesť systémov v decembri 2023 a Estónsko rovnako šesť systémov v decembri 2022. Zatiaľ ešte nie je známe, či sa do projektu spoločného logistického centra zapoja aj ostatné pobaltské štáty, poprípade Ukrajina, ktorá HIMARS tiež používa.

Maďarsko rozšíri flotilu Gripenov

Vo februári spoločnosť Saab oznámila záujem Maďarska o kúpu ďalších štyroch stíhacích lietadiel JAS-39 Gripen verzie C a D. Ďalšie štyri Gripeny tak rozšíria flotilu maďarských stíhacích lietadiel na celkový počet 18 kusov. Na konci mája spoločnosť dodatočne oznámila, že Maďarsko rokuje o obstaraní Gripenov, aj najnovšej verzie E. Nákup ďalších lietadiel súvisí s plánovaným založením ďalšej stíhacej letky. Podrobnosti o plánovanej akvizícii nezverejnili; môžeme očakávať, že ak sa maďarské letectvo rozhodne založiť novú stíhaciu letku, obstará zrejme minimálne 12 nových stíhacích lietadiel.

Švédsko tak v Maďarsku našlo, po domácom a brazílskom letectve, ďalšieho potenciálneho používateľa najnovšej triedy stíhacích lietadiel Gripen. Zatiaľ čo Česká republika, ktorá lietadlá JAS-39 používa doteraz, nahradí severské stroje americkými F-35 Lightning II, Maďarsko sa rozhodlo o rozšírení doterajšej flotily o už zavedené verzie C a D a možné rozšírenie o najnovšie verzie E.

AWACS pre Ukrajinu

Vpláne podporiť Ukrajinu v boji proti Rusku a rozšíriť operačné možnosti ukrajinského letectva ohlásilo Švédsko dodanie dvoch lietadiel Saab 340 AEW&C kategórie AWACS. Obe lietadlá dodajú priamo zo stavov švédskeho letectva, ktoré plánuje lietadlá nahradiť modernjšími GlobalEye S106. Saab 340 AEW&C disponuje radarom ASC890 s dosahom až 450 kilometrov. Lietadlá sú taktiež napojené na dátový systém Link 16 – podobne ako stíhacie lietadlá F-16, ktoré Ukrajina taktiež očakáva.

Dodané švédske lietadlá Saab 340 budú slúžiť ako letová radiaca podpora pre plánované nové stíhacie lietadlá.

Spolu so Saab 340 dodá Švédsko Ukrajinu všetky svoje pásové bojové vozidlá Pbv 302 v počte približne 200 kusov. Vozidlá pochádzajú ešte zo 60. rokov, zo švédskej armády boli vyradené v roku 2014 a nahradené vozidlami CV90. Pbv 302 sú vyzbrojené 20 mm kanónom HS804 a jedno vozidlo dokáže prepraviť 8 vojakov.

STARLINK

V minulom pokračovaní nášho Sprievodcu 21. storočím sme si povedali, aká relatívne lacná je v porovnaní s minulosťou cesta do vesmíru. Teraz si povieme niečo o tom, čo sme zatiaľ dokázali. Starlink.

Internetové pripojenie pomocou satelitov vo vesmíre. Stačí jedna anténa a dve inštrukcie, ktoré možno vykonať v ľubovoľnom poradí:

1. zapojiť do elektrickej zásuvky
2. namieriť na oblohu.

Tisíce satelitov

V praxi je to skutočne takéto jednoduché, mal som možnosť zapájať terminál v slovenských horách.

Internet (v základnej verzii) má rýchlosť 300 Mbit/s, odozva (ping) okolo 40 ms – a zlepšuje sa. Anténa je pripravená na externé prostredie, takže sa dokáže sama zahrievať aj smerovať. Samozrejme, existuje aj verzia pre nomádov, kde si anténu môžete dať na strechu idúceho auta a napájať to celé z 12V zásuvky.

Od založenia Starlinku uplynulo desať rokov. Za desať rokov Starlink dostal do vesmíru dovedna 6 517 satelitov, z toho aktuálne pracuje 4 826. Rozdiel: spôsobujú satelity, ktoré boli nahradené novšími, alebo zničené. Operujú vo výške okolo 500 kilometrov nad povrchom Zeme.

Signál všade

No Starlink vyriešil ešte jeden problém: mobilné pokrytie. V spolupráci s Telekomom rozbehli iniciatívu, pri ktorej každý telefón môže prijímať a vysielať cez satelity Starlinku. Rýchlosť nie je závratná, no ak ste v odľahlých horách, uprostred Amazonského pralesa alebo na širom mori a potrebujete pomoc, tak jedna SMS odoslaná prostredníctvom Starlinku vám doslova dokáže zachrániť život. Ako bude taký telefón vyzeráť – a koľko bude stáť? To je na tom celom to najlepšie: pravdepodobne ho už máte v ruke. Technológia Direct-to-Cell funguje v každom mobilnom telefóne, ktorý vie pracovať so sieťami LTE (teda 4G a vyššie).

Takže vďaka Starlinku máme satelity krúžiace nad Zemeguľou, na ktoré sa v prípade núdze napojí akýkoľvek moderný telefón a ktoré okrem iného zabezpečujú internetové spojenie. 21. storočie v praxi.

mjr. v zál. Peter Garaj
Senior System Engineer,
Tachyum

Vojačky, vojaci, vojačence

Pri príležitosti Medzinárodného dňa detí tohto roku pripravili Ozbrojené sily SR v spolupráci s Vojenskou políciou bohatý program.

22. mechanizovaný prápor Michalovce viac ako 700 návštevníkom ponúkol športové aktivity a súťaže, ukážky výzbroje, výstroja a policajných kynológov, zážitkovú jazdu na štvorkolkách a motorkách. V Nočnom labyrinte deti pomocou zariadení na nočné videnie hľadali ukryté poklady.

Takmer 1 300 návštevníkov prilákal Deň otvorených dverí 11. brigády Vzdušných síl OS SR Nitra v spolupráci s 12. mechanizovaným práporom, Čestnou strážou OS SR, Vojenským historickým ústavom, Policajným zborom SR a Zborom väzenskej a justičnej stráže. Ponúkol ukážky techniky, výstroja a výzbroje i showprogram čestnej stráže.

Pri príležitosti MDD sa nielen pre deti otvorili brány 21. samohybného delostreleckého oddielu v spolupráci s 902. ženijným práporom,

Hasičským a záchraným zborom, Vojenskou políciou a Odborom poriadkovej polície PZ v Michalovciach. Príslušníci Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku prijali pozvanie obce Selce, aby tamajším deťom predstavili svoju techniku, výzbroj a výstroj. V Zemianskych Kostolánoch sa uskutočnil Deň otvorených dverí 43. zásobovacej základne.

Na Posádkovom dni detí v Prešove si malí i veľkí pozreli vzdušný výsadok z vrtuľníka Mi-17 M, ukážku leteckej školy Air Mavex Junior, letu L-39 Albatros a vrtuľníka UH-60M. Pripravená bola aj technika 2. mechanizovanej brigády Pozemných síl OS SR: tanky Leopard 2A4 a T-72, bojové vozidlo pechoty a samohybná húfnica Zuzana 2.

Na trenčianskom letisku si návštevníci mohli po prehliadke priestorov Leteckých opravovní

Trenčín pozrieť aj techniku. Kolektív lesných pedagógov zo štátneho podniku Vojenské lesy a majetky spríjemnil deň detí v Rimavskej Sobote.

Veliteľstvo vojenského zdravotníctva v spolupráci s mestom Ružomberok zorganizovalo Deň detí v Hrabovskej doline. Ozbrojené sily pripravili statické ukážky vojenskej techniky. Dynamické ukážky prepadu, odsunu a ošetrovania pacienta ukázali príslušníci veliteľstva spolu so špeciálmi a prácu so služobnými psami vojenskej policajti. Ústredná vojenská nemocnica SNP – FN v Ružomberku pripravila pre malých pacientov deň plný hier a prevkapaní v spolupráci so študentmi Fakulty zdravotníctva Katolíckej univerzity i Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka.

(aš) • Foto: OS SR

Štandarda riaditeľa Vojenského spravodajstva

Štandarda riaditeľa Vojenského spravodajstva bola zriadená podľa čl. 1 ods. 5 smernice Ministerstva obrany SR č. 50/2017 o vojenskej symbolike v znení neskorších predpisov. Používa sa v prítomnosti riaditeľa VS pri prijatí ústavných činiteľov, významných hostí, oficiálnych predstaviteľov cudzích štátov a ich spravodajských služieb; pri slávnostných ceremoniáloch, pri domácich služobných a spoločenských podujatiach s účasťou vojenskej a civilnej verejnosti.

Popis štandardy

Štandarda riaditeľa VS má podobu červeného štvorca. Uprostred je umiestnený znak Vojenského spravodajstva v strieborno-zelenej farbe. Bielo-žlto-červený lem vychádza z dolného rohu štandardy od žrde. Červený štvorec lemuje strieborná linka. Na oboch stranách štandardy v strede červeného štvorca je znak VS, ktorý má tvar kruhu s tenkou zelenou obrysovou linkou. Na zelenom kruhovom štíte v troch sústreďených kružniciach okolo strieborného kruhu je štylizovaný strieborný labyrint, terč a muška strelnej zbrane. Po vonkajšej

strane zelenej linky je po obvode kruhu znaku zlatý lem.

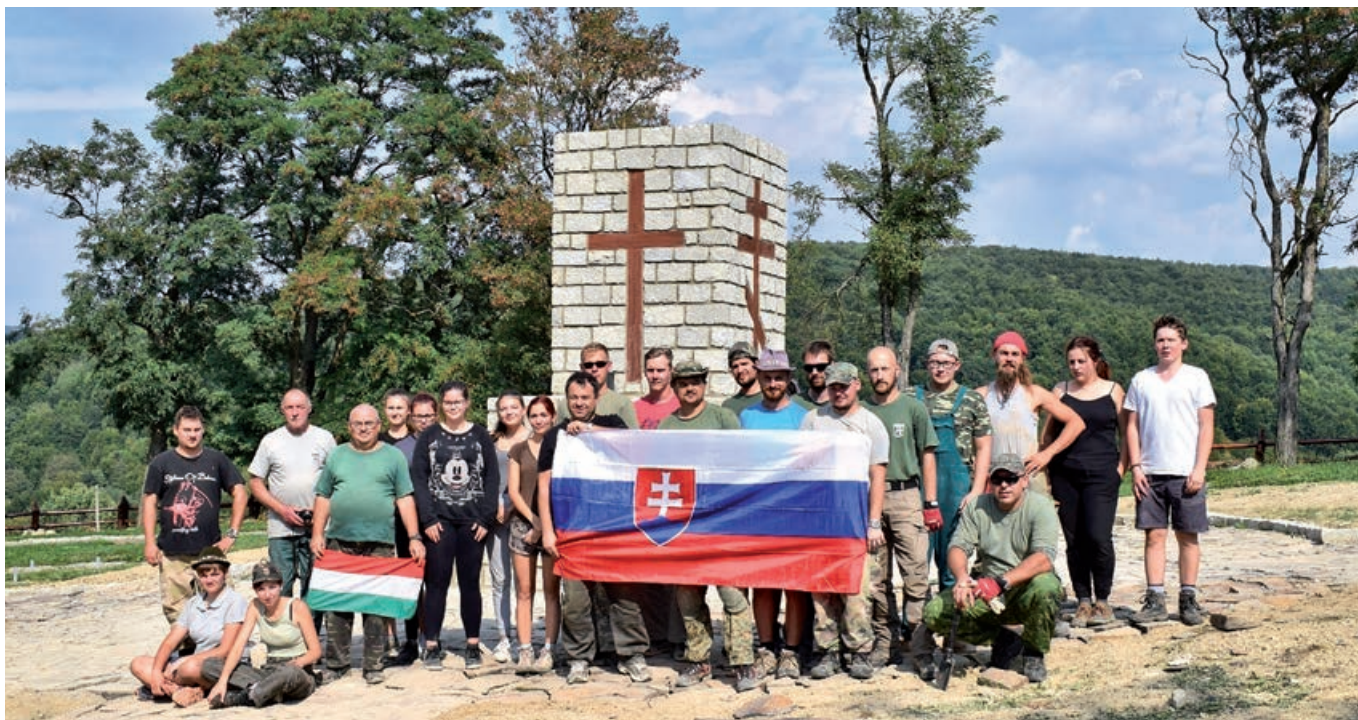
Štandarda riaditeľa VS sa skladá z látkovej časti, lemu, žrde a kovania. Súčasťou štandardy je príslušenstvo, ktoré sa skladá zo záznamu o použití štandardy a ochranného obalu.

Štandarda riaditeľa VS je zhotovená zo saténovej látky bordovej farby a podšitá podlepovým lisovaným materiálom. Šírka štandardy je 100 cm a dĺžka tiež 100 cm. Šírka lemu je 5 cm, dĺžka žrde bez korunky 220 cm, výška korunky 35 cm a priemer žrde 4 cm.

Žrd' je z kvalitného dreva, moreného na hnedo. Skladá sa z dvoch častí, ktoré sa spájajú skrutkami a kovaním. Kovanie zlatej farby (mosadz) tvorí hrot štandardy v tvare štyroch spojených polovičných lipových listov so skrutkovým zapustením

v dĺžke 5 cm, päta korunky je vysoká 17,5 cm, základňa korunky je vysoká 17,5 cm. Ku kovaniu patria skrutky a objímka, ktoré spájajú obe časti žrde. Žrd' má kovovú mosadznú päťu.

Dr. Imrich Purdek, PhD. • Vojenský historický ústav

Dobrovoľníci pri rozostavanom pamätníku na vojnovom cintoríne Veľkrop

Prebúdzanie záujmu

Pred dvadsiatimi rokmi skupina mladých ľudí založila Klub vojenskej histórie Beskydy a podarilo sa jej prebudiť záujem verejnosti o boje prvej svetovej vojny na severovýchode Slovenska. Ale aj realizovať opravy a rekonštrukciu vojenských cintorínov a pamätníkov.

Lebo v pamäti ľudí už bola táto vojna príliš vzdialená. „Len málokto si uvedomoval, že aj na Slovensku prebiehali od novembra 1914 do mája 1915 bojové operácie. Lína frontu vtedy viedla cez okresy Bardejov, Svidník, Stropkov, Medzilaborce, Humenné a Snina,“ hovorí historik predseda Klubu vojenskej histórie Beskydy, Martin Drobňák.

Študentské nadšenie

V bojoch padlo vyše 45-tisíc vojakov rakúsko-uhorskej, ruskej a nemeckej armády. Ďalších 250-tisíc bolo zranených či zajatých. Pripomienkou týchto krvavých bojov sú vojnové cintoríny. Podľa historika Radoslava Turika z KVH Beskydy zväčša zostali zabudnuté a zdevastované. V uplynulých desaťročiach nebol o ne väčší záujem. Podarilo sa to zmeniť až mladým nadšencom.

Martin Drobňák spomína, že prvotným impulzom vzniku klubu vojenskej histórie bola študentská práca, ktorej témou boli vojnové cintoríny z prvej svetovej vojny. „Zlý stav väčšiny vojnových cintorínov nás motivoval k hlbšiemu záujmu o tému. Nasledoval dôkladnejší odborný výskum a vzápätí snaha

o záchranu niektorých zo zanedbaných vojnových cintorínov. Postupne sa nám podarilo osloviť s témou ďalších ľudí. Zo študentského nadšenia sa postupne stala plnohodnotná práca.“

Hovorí, že prvotný cieľ bol jednoduchý. Zmapovať bojisko prvej svetovej

vojny na severovýchodnom Slovensku a tamojšie vojnové cintoríny. Postupne, ako sa téme začali venovať hlbšie a detailnejšie, uvedomili si, o akú náročnú úlohu ide. Odborný výskum v rámci združenia aktuálne vykonáva šesť historikov a intenzívne spolupracujú s ďal-

Letecký pohľad na zrenovovaný cintorín Veľkrop

šími na Slovensku a v zahraničí. Za 20 rokov sa urobil obrovský kus práce, ale majú pred sebou ešte veľa plánov.

Obnovené cintoríny

Čo sa im teda podarilo za uplynulých 20 rokov dosiahnuť? „Veľký dôraz sme kládli najmä na odborný výskum a s tým spojenú publikačnú činnosť. Podarilo sa nám vydať viac ako 20 monografií na tému prvá svetová vojna. Publikovali sme stovky článkov, rozhovorov, rozhlasových a televíznych reportáží venovaných téme prvej svetovej vojny. Aj na stránkach časopisu Obrana. Naši historici digitalizovali viac ako tridsaťtisíc mien vojakov padlých v prvej svetovej vojne. Vďaka tejto aktivite mnoho rodín našlo miesto posledného odpočinku svojich predkov,“ približuje Martin Drobňák výsledky práce.

Zamerali sa aj na záchranu zanedbaných vojnových cintorínov z rokov 1914 – 1918. Do obnovy týchto pietnych miest zapojili aj dobrovoľníkov a podarilo sa im dosiahnuť pekné výsledky. Podľa predsedu KVH Beskydy pred zánikom zachránili a zrekonštruovali 15 vojnových cintorínov. Realizovali výstavbu niekoľkých pamätníkov venovaných prvej svetovej vojne. Zriadili a udržiavajú 7 náučných turistických chodníkov na niekdajšom bojisku. Všetky spomínané aktivity realizovali za pomoci nadšencov a dobrovoľníkov zo Slovenska, Českej republiky, Maďarska, Poľska, Ukrajiny, Slovinska, Talianska, Rakúska, Srbska a Rumunska. Počet odpracovaných dobrovoľníckych hodín sa ráta v desaťtisícoch. Priznáva, že keď sa v začiatkoch ich činnosti stretol s vedením KVH Beskydy, mnohé ich plány a predstavy sa mu zdali možno až príliš ambiciózne. Ale napokon sa im ich podarilo značnú časť aj napriek počiatkovej nedôvere uskutočniť.

Výskum a popularizácia

Činnosť klubu možno rozdeliť do troch hlavných oblastí: výskum udalostí prvej svetovej vojny, starostlivosť o pamiatky z tohto obdobia a popularizáciu vojenskej histórie so zameraním na obdobie prvej svetovej vojny. Tá má viacero foriem. Okrem publikačnej činnosti realizoval KVH Beskydy niekoľko výstav. Spolupracovali s viacerými múzeami a knižnicami na Slovensku. Pripravili aj dve putovné výstavy. Prezentovali ich na dňoch múzeí, obecných slávnostiach, besedách v školách. „Jedna z výstav sa venuje bojisku na dnešnom severovýchodnom Slovensku, druhá zase účasti našich rodákov na bojiskách prvej svetovej vojny. Výstavy videlo tisíce ľudí a vďaka ich interaktívnej forme často oslovili aj mladších záujemcov,“ konštatuje Martin Drobňák.

Dobrovoľníci montujú kríže na novom cintoríne nad obcou Výrava

Okrem toho pravidelne organizujú turistické pochody na miesta bojov prvej svetovej vojny. Realizovali aj ukážky bojov. Vojna na Ukrajine však ukončila organizovanie tohto druhu podujatia. „Zdalo sa nám nemiestne hrať sa na vojakov v čase, keď za našimi hranicami zúri skutočná vojna,“ priznáva. Minulý rok pripravili jedinečný koncert sláčikového kvarteta priamo na niekdajšom bojisku. Kontrast klasickej hudby a bojiska v náročnom horskom teréne bol úchvatný. V tejto aktivite chcú pokračovať.

Medzi veľmi dôležité aktivity klubu patrí organizovanie medzinárodných odborných konferencií. Majú nesmierne význam, pretože už desať rokov sa KVH Beskydy darí pripraviť podujatia, na ktorých výsledky svojho výskumu prezentujú odborníci z viacerých krajín Európy. Pomáha to rozširovať poznanie aj našej slovenskej vojenskej histórie.

M. Drobňák priznáva, že činnosť im trochu pribrzdila epidémia covidu. KVH

Beskydy však využil aj túto limitujúcu situáciu. Prednášky poskytli verejnosti vo forme videí. Dnes sa už situácia vrátila do normálu, ale aj napriek tomu sa rozhodli naďalej pokračovať vo zverejňovaní videí z konferencií na internete. Kedysi tieto prednášky videlo zopár desiatok ľudí, ktorí prišli na konferenciu. Dnes majú stovky vzhliadnutí na internete. Nič lepšie si v KVH Beskydy pre popularizáciu svojej témy nemohli želať.

Naplnené predstavy

Martinovi Drobňákovi, Radoslavovi Turíkovi a ďalším nadšcom sa postupne podarilo dať dokopy skupinu historikov, ktorých práca sa pretavila do množstva publikácií. Tiež vekovo a profesijne rôznorodú skupinu ľudí, ktorí vo svojom voľnom čase pomáhajú s obnovou pamiatok z prvej svetovej vojny. Dnes predstavujú organizáciu, ktorá je rešpektovaným partnerom mnohých odborných inštitúcií na Slovensku a v zahraničí.

V roku 2004 bolo mnoho vojnových cintorínov na pokraji zániku. V súčasnosti sa dokončuje proces vyhlasovania niekoľko desiatok vojnových cintorínov za národné kultúrne pamiatky. Svoj podiel má na tom aj Klub vojenskej histórie Beskydy. „To asi najlepšie ilustruje akou cestou sme prešli. Od anonymných miest zarastených náletovými drevinami po národnú kultúrnu pamiatku. Máme z toho veľkú radosť. Vidíme, že naša práca má zmysel. Chceme sa poďakovať Ministerstvu obrany SR, Ozbrojeným silám SR a Vojenskému historickému ústavu Bratislava. Vďaka ich podpore a pomoci sme mohli realizovať mnoho z našich aktivít a projektov,“ spokojne konštatuje Martin Drobňák.

Jozef Žiak

Foto: KVH Beskydy

Autor zoznamov padlých vojakov Radoslav Turík z KVH Beskydy

Ako vojenčili Mongoli zvaní Tatári

Vpád Mongolov do Európy v rokoch 1240 – 1242. Autor mapy Jaroslav Synek

Agresívne a pustošiace ťaženia Mongolov do východnej a strednej Európy v druhej tretine 13. storočia boli súčasťou ich dlhodobejšej expanzie, ktorá sa začala už na sklonku vlády Čingischána. Mongolov vo vtedajšej Európe označovali za Tatárov či Tartarov, čo sa odvodzovalo od gréckeho slova tartar, znamenajúce peklo.

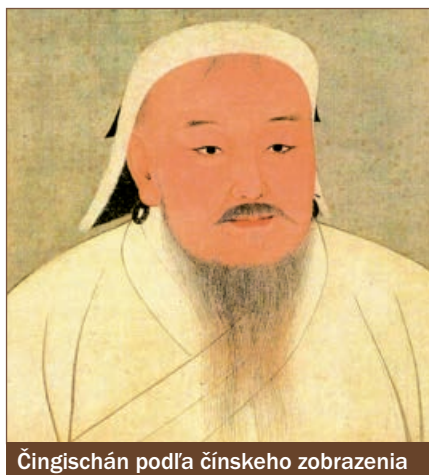
Čingischán (zaužívané, no nesprávne aj Džingischán), rodným menom Temüďžin, bol synom mongolského kmeňového náčelníka Jesüheja, ktorého zavraždili. Vďaka šikovnosti, ľstivosti, intrigám i krutosti sa mu podarilo roku 1190 zjednotiť viaceré mongolské kmene a ako ich vodca si podmanil ďalšie susedné stepné kmene. To mu umožnilo presadiť sa medzi ostatnými mongolskými náčelníkmi; roku 1206 ho na zhromaždení všetkých mongolských kmeňových náčelníkov vyhlásili za Čingischána (v preklade vládca zeme a oceánu).

Čingischán podnikal impozantné výboje a keď roku 1227 zomrel, svojim početným potomkom zanechal čo do rozlohy druhú najväčšiu ríšu v dejinách ľudstva a armádu v počte okolo 120 000 mužov.

Organizácia vojska

Mongolská ríša bola vojenským štátom. Každý Mongol od pätnástich rokov do

šesťdesiatky bol profesionálnym bojovníkom. Už od detstva jazdil na koni, učil sa strieľať z reflexného luku, drsný život na stepiach ho zocelil na odolného bojovníka. Nielen muži, ale aj mnohé ženy dokonale ovládali strelbu z luku a boj na koni. Okrem výbornej individuálnej prípravy úspešnosť mongolských bo-

Čingischán podľa čínskeho zobrazenia

jovníkov tkvela aj v schopnosti skvelej orientácie v teréne a rýchlych manévrov a presunov.

Vojsko sa hierarchicky členilo podľa desiatinného systému. Najmenšou jednotkou bol oddiel s desiatimi mužmi (arban), nasledovala stotina (jaghun), potom tisícina (minghan) a desaťtisícina (tumen). Elitou armády bol chánov tumen, ktorý plnil úlohu jeho osobnej stráže a v prípade potreby zasahoval pri nepokojoch v ríši. Hlavným veliteľom armády bol chán, ktorý menoval veliteľov vyšších jednotiek predovšetkým podľa zásluh a nie podľa urodzenosti či dedičnosti.

V mongolskej armáde panovala veľmi prísna disciplína založená na krutých trestoch. Za zbabelosť či dezerciu jedného pykali spravidla popravením všetci jeho spoluvojovníci z jednotky. V bojovej činnosti Mongoli uprednostňovali boj na diaľku pred bojom zblízka. Účinný doštel mongolských šípov bol asi 200 metrov. Špeciálne tvrdené hroty šípov dokázali preraziť aj kovové brnenie. K ďalším zbraňam jazdcov patrili rovný meč alebo šabľa čínskeho či tureckého typu, ako aj kopije s hákmi na strhávanie nepriateľa zo sedla. Každý lukostrelec mal na bojovej výprave niekoľko reflexných lukov a zásobu rôznych typov šípov.

Stratégia a taktika

Úspech mongolského vojska sa zakladal na starostlivo pripravenom operačnom pláne. Pred každým významným ťažením Mongoli vysielali na prieskum diplomatické posolstvá, obchodné karavány, ako aj dobre pripravených vyzvedáčov, ktorí ovládali príslušnú reč. Na základe získaných informácií sa stanovili smery postupu jednotlivých oddielov a ich velitelia dostali presné strategické i taktické pokyny. Na zastrašenie protivníka počas výpravy neľútostne terorizovali a vyvražďovali civilné obyvateľstvo, takže už zvesti o tom vyvolávali v zázemí nepriateľa hrôzu a chaos.

Prevažnú časť mongolskej armády tvorilo ľahké jazdectvo, ktorého príslušníci nenosili ochrannú zbroj a kryl ich iba kabát z silnejšej kože. Menej početná ťažká jazda patrila k elite vojska, títo jazdci nosili prilby, lamelovú zbroj a chránili sa okrúhlymi štítmí. Len malou časťou bola zastúpená pechota, zložená zväčša z najatých vojakov nemon-golského pôvodu. Sila vojska pritom spočívala viac v kvalite než v počtosti.

V bitke Mongoli útočili najmä z tej strany, odkiaľ ich protivník najmenej očakával. Účinne využívali vojnové lesť, fiktívne manévry úteku a následný

Mongolský ľahký jazdec; autor rekonštrukčnej kresby Jiří Petráček

prudký protiútok. Dokázali útočiť či už v podobe rozpráchnutej hviezdice alebo zomknutého pevného útvaru. Po porážke hlavných síl nepriateľského vojska mongolské jazdectvo pokračovalo v prenasledovaní protivníka so zámerom úplne ho zničiť. Potom sa opätovne sformovalo do pôvodných zoskupení a organizované v rámci jednotlivých oddielov pustošilo a plienilo nechránenú krajinu a bralo do zajatia zvyšné civilné obyvateľstvo.

Pri dobývaní miest a pevností Mongoli používali taktiku podkopávania opevnení a dlhého obliehania s cieľom vyhladovať protivníka. Osvojili si viaceré vojenské techniky Číňanov a pri streľbe z katapultov využívali nielen kamenné projektily, ale aj tzv. grécky oheň.

Nezadržateľný postup

Pod vedením Čingischánovho vnuka Batuchána (chána Batu) sa obrovská armáda, zložená z Mongolov a príslušníkov podmanených národov pohla roku 1236 na západ a pokorila povolžských Bulharov a viaceré kmene Kumánov. V zime roku 1237 Mongoli prekročili zamrznutú Volgu a postupne si začali podmaňovať kniežatstvá Kyjevskej Rusi. V decembri 1240 Mongoli dobyli Kyjev a do tla ho vypálili. Tak padla posledná veľká prekážka na ceste do Uhorska.

Hlavný veliteľ mongolského ťaženia Batuchán ešte pred vpádom do Uhorska

rozdělil vojsko do troch prúdov. Prvému, hlavnému voju, ktorý smeroval do centra krajiny, velil on sám. Druhý, severný prúd, pod velením Orduchána a Bajdara, tiahol do Poľska a na Moravu, tretí, južný prúd, ktorému velili Kadan a Šubotej, vpadol do Sedmohradska.

Severný prúd Mongolov v počte 20 000 jazdcov rýchlo postupoval cez Malopoľsko a Sliezske, obsadil Sandomierz a 3. marca 1241 dobyl a spustošil Krakov. V bitke pri Legnici 9. apríla 1241 mongolské vojsko použilo osvedčenú taktiku – zdanlivý útok, predstieraný útek a následný útok zálohy a rýchlo sa vracajúceho jazdectva. Vďaka tomu Mongoli na hlavu porazili kresťanské vojsko, zložené najmä z ťažkoodených jazdcov a rytierov. V boji údajne padlo až 25 000 mužov vrátane kniežaťa Henricha II. Pobožného, ktorého odťatú hlavu Mongoli narazili na kopiju a nosili ako trofej. Ďalší postup Mongolov na západ a do Čiech znemožnili záseky, ktoré bránilo české vojsko, preto Mongoli zamierili na Moravu.

Súbežne s postupom severného prúdu útočilo aj hlavné mongolské vojsko pod velením Batuchána. Dňa 12. marca 1241 po prekonaní zásekov vo Vereckom priesmyku (na dnešnej Ukrajine) vpadlo do Uhorska a v krvavej bitke takmer do muža pobilo vojsko palatína Dionýza. Palatín si útekem z bojiska zachránil život, a tak mohol kráľa v Budíne osobne informovať o prehratej bitke a blížiaci sa pohrome. Už v polovici marca sa

Kráľ Belo IV. uniká pred Mongolmi po bitke pri rieke Slaná; Obrázková kronika z 2. polovice 14. storočia

objavili pustošiacie oddiely Mongolov v okolí Vacova (Vác), ktorý dobyli, vypálili a stiahli sa na východ. Belo IV. sa so zhromaždeným vojskom vydal v ústrety nepriateľovi, ktorý sa nachádzal v okolí rieky Slaná.

Katastrofálna porážka

V rozhodujúcej bitke medzi uhorským a mongolským vojskom pri rieke Slaná 11. apríla 1241 bojoval v radoch uhorského vojska aj nepočitný, no vojensky kvalitný kontingent rytierskeho templárskeho rádu, vedený majstrom Jakubom z Mont-Royalu. Uhorské 30-tisícové vojsko utrpelo obrovské straty a bitku prehralo, v boji hrdinsky padli aj všetci templári, vďaka čomu sa Belo IV. s malou skupinkou podarilo uniknúť z obkľúčenia a zachrániť si život.

Mongolský bojovník vyzbrojený reflexným lukom a šípami; autor kresby Jiří Petráček

bom z Mont-Royalu. Uhorské 30-tisícové vojsko utrpelo obrovské straty a bitku prehralo, v boji hrdinsky padli aj všetci templári, vďaka čomu sa Belo IV. s malou skupinkou podarilo uniknúť z obkľúčenia a zachrániť si život.

Po prehratej bitke kráľ Belo IV., prenasledovaný Mongolmi, unikol cez Gemer smerom na západ do Nitry, Bratislavy a Viedne, kde však pre nepriateľský postoj rakúskeho vojvodu Fridricha II. Babenberského nemohol zostať. Pokračoval teda v úteku cez Záhreb a zastavil sa až na dalmátskom pobreží, odkiaľ sa neúspešne snažil získať pomoc od pápeža a západoeurópskych panovníkov.

Medzičasom zostalo Uhorsko vydané napospas plieniacim Mongolom, ku ktorým sa koncom apríla 1241 pridali aj severný prúd mongolského vojska pod vedením Orduchána. Jeho vojsko vtrhlo z Moravy cez Hrozenkovský priesmyk na Považie a na juhovýchod k Dunaju. Náporu pohyblivého vojska odolali iba dobre opevnené hrady, ako boli Trenčín, Bratislava, Nitra, Komárno, Fiľakovo a abovský Novohrad (Abaújvár).

Takmer rok Mongoli bez odporu plienili najmä rovinaté centrálné časti Uhorska, kde podľa odhadov zahynula údajne až polovica obyvateľstva. V hornatých častiach Uhorska, čiže predovšetkým na území Slovenska a v Sedmohradsku, Mongoli spôsobili zväčša iba materiálne škody, lebo keď sa obyvateľstvo dozvedelo o ich postupe, ušlo a zachránilo si nielen život, ale aj hnuťelný majetok. Úbytok obyvateľstva znásobil následný hladomor, ktorému padlo za obeť azda toľko ľudí ako pustošiacim Mongolom.

V lete roku 1242 Mongoli náhle opustili územie Uhorska, keď Batuchán dostal správu, že zomrel veľký chán Mongolskej ríše a chystá sa voľba jeho nástupcu.

doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Nepotrebujem gaučovú fifinku!

Rotná Ivana Pellegrini je historicky prvá psovodka Vojenskej polície, prvá inštruktorka a prvá náčelníčka skupiny výcviku odboru výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek. Spočiatku sa však jej život neuberal týmto smerom.

Rodáčka z Banskej Bystrice svojho prvého psa, nemeckého ovčiaka, dostala už ako sedemročná a v trinástich bola majsterkou Slovenska vo svojej kategórii, ale po absolvovaní obchodnej akadémie nastúpila do banskobystrickej pobočky Národnej banky Slovenska.

Život je pes

„Do policajných kynologických zložiek sa mi nepodarilo z rôznych dôvodov

dostať a o psovodke vo Vojenskej polícii či ozbrojených silách vtedy ešte nechýrovali,“ konštatuje Ivana. Kynológiu sa však ďalej aktívne venovala. Začínala teda s nemeckým ovčiakom, plnohodnotným pracovným plemenom a nie s nejakými „fifinkami“, ako jej rovesníčky.

„Vždy ma zaujímali len veľké psy,“ zdôrazňuje. Podľa nej to bol jej prvý životný pes. Druhým sa stal bernský salašnícky pes. Ten bol vysnívaným psom.

Krásny, veľký, chlpatý. Na rôznych výstavách a súťažných prehliadkach získala aj európske ocenenia. Potom sa dostala k prvému belgickému ovčiakovi a im vlastne zostala verná až dodnes. Bola to sučka Aneta – Ircha. S ňou sa zúčastnila na viacerých majstrovstvách sveta. Odvtedy začala chovať toto plemeno. A prečo práve belgický ovčiak? „Začala som s nemeckým ovčiakom, ale zdal sa mi málo temperamentný, málo akčný. Práve pri belgickom ovčiakovi

„V belgickom ovčiakovi som našla to, čo som hľadala: dravosť, rýchlosť, ušľachtilosť. Nie je to pes na gauč. Výborne znáša aj veľké výkyvy teplôt, čo sa ukázalo počas misií v Iraku a Afganistane. Aj preto je rozšírený v bezpečnostných zložkách po celom svete.“

Rotná Ivana Pellegrini
so svojím obľúbeným Čertom

som našla to, čo som hľadala. Teda potrebnú dravosť, rýchlosť, ušľachtilosť. Je pravda, že sa im treba venovať. Nie je to pes na gauč. Výborne znáša aj veľké výkvyv teplôt, čo sa ukázalo aj počas misii v Iraku a Afganistane. Aj preto je taký rozšírený v bezpečnostných zložkách po celom svete.“

Kurz v Martine

A kto ju nakoniec zlákal k Vojenskej polícii? „Vtedajší skúsený kynológ, psovod, inštruktor nadrotmajster Ondrej Bihari. Oznámil mi, že od nich odchádza do zálohy kolega. Keby som mala záujem, mohla by som to skúsiť. Tak som to skúsila a v októbri 2015 som sa ocitla v základnom výcviku v martinskej Základni výcviku a mobilizačného doplnovania. Hoci som už nebola najmladšia, snažila som sa výcvik zvládnuť čo najlepšie,“ hovorí Ivana.

Jej slová potvrdzujeme, lebo práve pri základnom výcviku sme ju stretli po prvý raz. Inštruktori chválili jej úsilie, zanieťenie i dobrú fyzickú kondíciu. Keď sme sa jej vtedy pýtali, na akú pozíciu je predurčená, odpovedala: „Na psovodku vo Vojenskej polícii.“ Myslou nám preletelo, že to ako prvá žena v tejto pozícii nebude mať ľahké. Ivana sa však nevzdala. Postupne sa vypracovala na veľmi dobrú psovodku, neskôr inštruktorku a v súčasnosti náčelníčku skupiny výcviku. Medzitým absolvovala mnohé odborné a kariérne kurzy, výcviky a cvičenia s domácimi i zahraničnými vojenkými kynológmi, aj z ďalších bezpečnostných zložiek.

Dnes s úsmevom spomína, že prvé kroky medzi vojenskými policajtmi neboli veľmi ťažké. „Aj preto, lebo celá komunita kynológov sa navzájom pozná. Stretávame sa na rôznych súťažiach, podujatiach, spoločne sme aj trénovali. Takže som nešla do neznáma, medzi neznámymi ľuďmi. Poznali ma, vedeli, čo

dokážem. Vždy ma viac lákala práca v mužskom kolektíve. Som rada, že som urobila tento krok.“

Čert a Kanibal

Tretím top psom v jej živote bol služobný belgický ovčiak Čert, ktorý nedávno uhynul. V súčasnosti má jeho mladého nástupcu Kanibala. Je to jej súkromný pes, ktorý žije na okraji Banskej Bystrice spoločne s ďalšími šiestimi psami. To je jej súkromné kráľovstvo.

Po príchode do radov Vojenskej polície sa jej dovtedajšie hobby stalo aj povolaním. „Dôležité je, aby vás práca bavila, aby ste do nej chodili s radosťou. Potom sa dajú všetky nástrahy a nároky zvládnuť oveľa ľahšie,“ presvedčivo konštatuje rotná Ivana Pellegrini.

Hovorí, že dnes už na začiatku kurzu pri prvotnom preskúšaní psovoda a psa vidí, s ktorým sa bude treba trochu viac potrápiť. Ale nakoniec úspešne všetci urobili kurz. Postupne sa aj náplň kurzov mení, preberajú sa najdôležitejšie

skúsenosti zo zahraničia. V posledných rokoch najmä z Afganistanu. „Začali sme používať špeciálne vybavenie pre psy, napríklad papučky a prilby. Lebo v Afganistane mali často spálené labky. Teda sme ich vždy pred nasadením museli naučiť používať špeciálnu obuv. Ale aj zlaňovacie a ďalšie popruhy. Psy aj psovodi si postupne zvykli,“ vyratúva niektoré skúsenosti z medzinárodného prostredia.

Nasledovníčky

Pes zlaňovanie či presun vo vrtuľníku podľa nej zvládne. Len sa musí spoločne so svojím psovodom pripraviť. V opačnom prípade hrozí, že v strese a panike ublíži svojmu psovodovi či ďalším na palube. „Hádam najviac ma teší, že kurz zvládnu aj psovodi a psy, na ktorých by ste si na začiatku nestavili ani cent. Ale sú aj prípady, keď musí byť pes preradený na inú pozíciu,“ priznáva Ivana.

A ako vidia jej prácu nadriadení? Vedúci oddelenia kynológie a hlavný kynológ MO SR nadporučík Filip Kliment na jej adresu hovorí: „Pred nástupom k Vojenskej polícii sa venovala športovej kynológii, výcviku aj súťaženiu, kde dosahovala pravidelne úspechy. Venuje sa aj chovu pracovných plemien psov, najmä belgickému ovčiakovi, kde tak isto dosahuje úspechy. Všetky dlhoročné skúsenosti od roku 2015 pretavuje do výcviku a zlepšovania služobnej kynológie Vojenskej polície a aj OS SR.“ Spokojnosť s jej prácou neskrýva ani riaditeľ odboru výcviku a kynológie Vlkánová-Hronsek podplukovník Marián Turanský.

A Ivana už v súčasnosti nie je jedinou psovodkou v radoch Vojenskej polície. Nedávno úspešne ukončili kurz dve mladé dievčiny, jej pokračovateľky.

Jozef Žiak

Foto: autor, archív I. P.

Štúrovci, Orlík, armáda

Už od roku 1999 sa v rámci celoslovenskej novinárskej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov Štúrovo pero udeľujú aj prémie rezortu obrany tým stredoškolským časopisom, ktoré sa venujú ozbrojeným silám či vojenskej histórii.

Pplk. J. Nyéki odovzdáva ceny mladým novinárom

Legitimácie čs. legionára Jozefa Uhrina z časopisu Školské dáta

Niekedy mladí adeпти žurnalistiky prídu s informáciami, ktoré potešia aj profesionálnych historikov. O to viac, ak sa viažu k dávnejšej histórii. Napríklad k prvej svetovej vojne, ktorá sa začala práve pred 110 rokmi – 28. júla 1914. „Príbeh môjho menovca Jozefa Uhrina z Nemčičian, ktorý pôsobil v rokoch 1918 – 1919 ako príslušník československých légii v Rusku na čs. pancierovom vlaku Orlík, bol pre mňa doteraz neznámy. No o to viac je zaujímavý,“ reagoval riaditeľ Múzea SNP Marian Uhrin na článok Nicolasa Pěčího Česko-slovenské légie. Vyšiel v časopise Školské dáta Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Piešťanoch.

Život, cestovanie, láska

Na dvojdnové semináre a záverečné vyhodnotenie Štúrovho pera prichádza do Krajskej knižnice L. Štúra vo Zvolene už 30 rokov priemerne až 250 mladých kadetov žurnalistiky z celého Slovenska. Venujú sa najmä študentskému životu, cestovaniu, láske. „Zanedlhô po príchode do rezortu obrany sa mi však v rámci Štúrovho pera podarilo zriadiť aj spomínanú cenu rezortu obrany, aby stredoškôľáčky a stredoškôľáci mali väčšiu motiváciu venovať sa tiež vojenským témam,“ spomenul Pavol Vitko, šéfredaktor Obrany, ktorý v roku 1994

Štúrovo pero zakladal a doteraz v ňom pôsobí.

„Časopis Uzlík študentov Strednej zdravotníckej školy M. Hattalu v Dolnom Kubíne v ostatnom ročníku publikoval veľmi dobrú reportáž Ako sa stať profesionálnym vojakom o besede s príslušníkmi 2. mechanizovaného práporu v Martine. Plus pridal článok o školskej humanitárnej zbierke Svetlo a teplo Ukrajine,“ ocenil podplukovník Juraj Nyéki, zástupca riaditeľa Personálneho úradu OS SR. Práve tento úrad patrí už dlhšie za náš rezort k vyhlasovateľom

Martinský gymnaziálny časopis Gymlet

tejto celoslovenskej súťaže. „V trencianskom gymnaziálnom časopise Veget sa venovali okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v roku 1968. Redaktori časopisu Fonendoskop na Strednej zdravotníckej škole v Poprade veľmi pekne predstavili vojenského zdravotníka Matúša Šmerlíka a redaktori periodika Novohradská Newsletter

z Gymnázia Jura Hronca v Bratislave písali o vojnovom konflikte na Ukrajine s presahom na Slovensko,“ povedal o ďalších ocenených periodikách pplk. Nyéki.

Inšpirácia a nádej

Je inšpirujúce, ak sa pred toľkými mladými ľuďmi s aktuálnym mediálnym vplyvom na svojich rovesníkov dnes – a s ešte väčším dosahom v budúcnosti, predstavia aj ľudia v uniformách ozbrojených síl. Tento rok v apríli to bola rotmajsterka Katarína Gabľasová – staršia poddôstojníčka oddelenia výberu personálu Personálneho úradu či čatárka Klaudia Vilhanová z Regrutačnej skupiny Banská Bystrica. Štúrovo pero vo svojej histórii hostilo aj viacero osobností z rezortu obrany, spomeňme napríklad kozmonauta a dnes brigádneho generála Ivana Bellu či olympijskú víťazku Anastasiu Kuzminovú.

„Ak majú mladí štúrovci priestor, motiváciu a záujem publikovať o ozbrojených silách či o vojenskej histórii, je zrejme, že majú k vojakom bližšie a lepšie chápu našu prácu, ktorú vedia aj oceniť. Spolupráci so Štúrovým perom sa teším aj preto, lebo sa nádejam, že to bude podobne aj v budúcnosti,“ nazdáva sa pplk. Nyéki.

(pv) • Foto: Lenka Malovcová

Štúrovci a regrutátori

Kol'ko rečí vieš

„Podľa aktuálne platných noriem na ovládanie angličtiny sme v ozbrojených silách zatiaľ len v polovici požadovaného stavu a toto zaostávanie sa snažíme napraviť,“ hovorí podplukovník Matúš Šostronek, ktorý v novembri minulého roka prebral vedenie Jazykového inštitútu Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Júnová medzinárodná konferencia učiteľov vojenských jazykových inštitútov

Klad od kapitána po plukovníka by to mala byť podľa normy NATO STANAG 6001 aspoň úroveň SLP 2. A to tak v čítaní, ako aj v písaní, počúvaní či rozprávaní. Ide o pracovnú úroveň znalosti jazyka. Napríklad pri rozprávaní je podľa uvedenej normy na úroveň 2 „nevyhnutné kontrolované používanie základných gramatických štruktúr, pričom pri používaní zložitejších gramatických štruktúr je akceptovateľná určitá chybovosť pri zachovaní zrozumiteľnosti komunikácie. Kandidát sa neobmedzuje len na používanie jednoduchých viet, ale preukazuje aj znalosť vyjadrovania vo forme „súvetí“. STANAG SLP dvojku by mali mať vo svojej spôsobilostnej výbave aj rotmajstri a nadrotmajstri. Generáli a štábní nadrotmajstri by mali byť v kategórii STANAG 6001 SLP 2+.

„Celkovo je podľa aktuálnych požiadaviek nad čiarou 50,52 % profesionálnych vojakov. Bude to lepšie, len treba zabrať,“ avizuje pplk. Šostronek. „V súčasnosti už jazyková spôsobilosť nie je dobrá iba preto, lebo vojak môže ísť na misiu alebo do štruktúr. Dnes už ide o to, aby bol jazykovo spôsobilý ten-ktorý vojak pomaly na každej pozícii. Aby totiž v prípade konfliktu mohol byť nasadený na akomkoľvek území alianč-

Stýmto cieľom sa na pôde Jazykového inštitútu Generálneho štábu OS SR v Liptovskom Mikuláši konala v dňoch 3. – 5. júna medzinárodná konferencia učiteľov anglického jazyka z vojenských jazykových inštitútov z piatich krajín nazvaná AT EASE 2024. Hoci pracoviská jazykového vzdelávania existujú v našom rezorte obrany od roku 1993, išlo o vôbec prvú medzinárodnú konferenciu tohto typu na Slovensku. Zúčastnilo sa na nej pol stovky odborníkov a aj jej výsledky majú pomôcť akcelerácii v tejto oblasti.

Nevyhnutná súčasť spôsobilosti

Mohlo by sa zdať, že 35 rokov po Nežnej revolúcii by už s angličtinou nemal byť v ozbrojených silách žiadny problém. Nie je to celkom tak. „Požadované stupne znalosti cudzieho jazyka spred pätnástich rokov neboli v praxi aplikované. Ich účinnosť bola počas tohto obdobia až päťkrát odložená,“ poznamená pplk. Šostronek. „Tých pätnásť rokov bolo zároveň o istej stagnácii nášho jazykového inštitútu, ako aj výučby angličtiny ako takej.“ Má to podľa neho aj širšie súvislosti. „Jazyková

príprava by mala byť vnímaná s takou vážnosťou, ako napríklad príprava odborná či fyzická,“ dodal.

Aj preto služobný predpis 109/2022 nanovo stanovil, aká by mala byť úroveň jazyka v tej-ktorej hodnosti. Napri-

ného spojenca NATO. A tým prispievať k zodpovednému plneniu záväzkov voči Aliancii.“

Antikvariát verzus zajtrajšok

„To naozaj nemal každý z účastníkov kurzov ani svoj počítač?“ opakuje neveriacky svoju otázku a pplk. Šostronek odpovedá: „Ani počítač, ani slúchadlá...“ Priznáva, že v niektorých kurzoch mali len pero, papier, antikvariátnu učebnicu a cez archaické reproduktory počúvali obohraté CD či dokonca zašumenú magnetofónovú pásku. Dodáva, že patrí úcta všetkým, ktorí dokázali učiť a snažili sa o čo najkvalitnejšie vzdelávanie aj napriek nie celkom žiživým podmienkam.

„Už sme dostali niekoľko kvalitných počítačov a od začiatku roka máme v každom stredisku po jednej inteligentnej tabuli. Tabule však chceme ešte lepšie, s dotykovými displejmi a najkvalitnejším obrazom aj zvukom. A to do každej triedy,“ prízvukuje pplk. Šostronek. Skrátka, jazykový inštitút by najradšej preniesol zo včerajšia rovno do zajtrajška. A to nielen v oblasti materiálneho zabezpečenia: „Stagnovalo aj vzdelávanie vyučujúcich, nemali toľko možností byť vysielaní na zahraničné či domáce školenia, neoboznaľovali sa s novými metodikami vzdelávania. Bolo toho dosť.“

Sám vie, aké dôležité je zamerať sa aj na mzdovú motiváciu. „To sa nám už čiastočne s pomocou štábu pre podporu operácií Generálneho štábu Ozbromených síl SR podarilo. Platy lektorov sú už na úrovni stredoškolských učiteľov

V roku 2017 major M. Šostronek s vtedajším ministrom obrany USA generálom v. v. Jamesom N. Mattisom na veliteľstve operácie Resolute Support v Kábule

„Jazykovú prípravu profesionálnych vojakov by sme mali vnímať s takou vážnosťou, ako prípravu odbornú či fyzickú.“

podplukovník Matúš Šostronek
riaditeľ Jazykového inštitútu
Ozbromených síl SR

jazyka. Lenže my potrebujeme tiež učiteľov – testerov a metodikov. No a tých musíme vedieť ohodnotiť aj vyššie.“ Poznamená, že trpkým ovocím uvedenej stagnácie bolo tiež dusno v medziľudských vzťahoch a bolo nevyhnutné vyvetrať. A trebárs nábytok? „Do značnej miery predpotopný. Napríklad v Nitre používa oddelenie jazykovej prípravy lavice, ktoré si pamätajú vznik akadémie ozbrojených síl pred pol storočím.

Od videohier až do NATO

A ako sa zžíval s angličtinou samotný podplukovník Šostronek? Na medzinárodnej scéne pritom velil týmto jazykom už v roku 2005 ako inštruktor žienijnej odbornosti. Tak trochu paradoxne na cvičení v susedných Čechách.

„Mal som obdobie videohier, ktoré boli v čase môjho dospievania iba v angličtine. Čítal som technické manuály nevyhnutné na stavbu a využitie počítačov. To ma donútilo, aby som anglicko-slovenský výkladový slovník bral do rúk čoraz častejšie.“ Ešte v rámci strednej školy mu v roku 1993 rodičia zaplatili súkromný jazykový kurz. „Otec, tiež profesionálny vojak, vedel, čo budem v živote potrebovať.“ Matúš absolvoval aj jeden jazykový kurz už ako vojak: „V roku 2001 som na úroveň 2+ postúpil v Martine.“

Ďalej to u neho v oblasti jazykového vzdelávania bola škola života. Presnejšie: škola vojenského života. Napríklad keď pôsobil v trenčianskom Centre výnimočnosti EOD, kde sa hovorí len po anglicky a odkiaľ ho vyslali aj do Afganistanu. Tri roky slúžil aj na aliančnom veliteľstve v holandskom Brunssume. Keď začal pôsobiť v odbornosti civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií či už v 2. mechanizovanej brigáde, pozemných silách alebo ako veliteľ martinského centra CIMIC – PSYOPS, v služobnom styku angličtina tiež dobehla slovenčinu. Na jazykový inštitút odchádzal už z generálneho štábu: „Angličtina ma stále baví a keď prišla ponuka na obsadenie funkcie riaditeľa až z úrovne náčelníka generálneho štábu, neváhal som.“

Vietor v plachtách

Riaditeľstvo Jazykového inštitútu Ozbromených síl SR sídli v areáli Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Má tu aj dve oddelenia jazykovej prípravy. Také sú aj v Martine, Prešove, Nitre, Zvolene a Trenčíne. „Pracuje v nich päť až sedem ľudí. Vo Zvolene a Prešove viac, lebo tam organizujeme aj špeciálne kurzy leteckej angličtiny,“ vyratúva. „Od konca minulého roka je súčasťou každého oddelenia aj profesionálny vojak v hodnosti kapitán. To preto, aby sme posilnili ich postavenie a uľahčili proces modernizácie a samotnej prevádzky,“ dodáva. Spomenuté pracoviská vedia spolu ročne vyškolíť pre ozbrojené sily 280 profesionálov od úrovne STANAG SLP 1 až po STANAG SLP 3. A to v kurzoch, ktoré trvajú štyri až päť mesiacov. „Popri nich robíme aj špecializované kurzy, ktoré trvajú do troch týždňov. Realizujeme ich podľa požiadaviek veliteľov napríklad pred vyslaním do operácií a misií v Lotyšsku, Bosne a Hercegovine či na Cypre.“

„Jedna vec je vedieť po anglicky, druhá vec je ovládať vojenskú angličtinu a tá tretia je byť aj dobrým pedagógom – a takí ľudia sú veľmi vzácni,“ pridáva sa k rozhovoru Ibrahim Ghaanwi, v rokoch 1999 až 2017 jeden z veteránov jazykovej výučby v našom rezorte. Spomenie napríklad bývalého pilota MiG-29 plukovníka v. v. Jaroslava Švacha, ktorý bol podľa neho po odchode do zálohy v pozícii učiteľa leteckej angličtiny ideálny. Ale potom sa nenašli peniaze, aby bol zaplatený.

Cieľom sú vedomosti

Ibrahim Ghaanwi, rodák z Libanonu, prišiel na Slovensko v roku 1977 ako študent. V našom rezorte pôsobil hlavne v oblasti metodiky a testovania, spolupracoval prvé manuály, zakladal a kultivoval systém. Pôsobil tiež v Ná-

rodnom ústave certifikovaných meraní ministerstva školstva ako koordinátor pri príprave maturitných skúšok z angličtiny, prednášal jazyk na vysokej škole v Nitre, aj v škole NATO v Garmisch-Partenkirchene, v testovaní anglického jazyka sa školiť v anglickom Leicestri a tlmočil oficiálnym delegáciám. Na spomenutej konferencii mal príspevok Vplyv testovania na spôsob vyučovania anglického jazyka. „Treba sa totiž vyvarovať toho, že by učitelia učili len kvôli tomu, aby ich študenti preliezli cez testy. Cieľom je vedieť jazyk a nie mať Stanag,“ prízvukuje. Pán Ghaanwi, ktorý sa vracia do jazykového inštitútu ako externista s cieľom pomôcť pri jeho reakcelerácii, zároveň dodáva: „Je tiež dôležité zapracovať do systému pravidelné jazykové refreshmenty. Keď to budú hoci aj len dva týždne raz za dva roky, je to lepšie, ako keď u tých, ktorí jazyk nepoužívajú, postupne angličtina degeneruje a odumiera.“

Ak by si niekto položil otázku, ktorý slovenský zamestnávateľ formou vyslania na služobnú cestu umožní svojim zamestnancom zdokonaľovať sa štyri či päť mesiacov v jazyku, asi by takého nenašiel. A či sa nájdu aj takí vojaci, ktorí sa nenaucia jazyk so zámerom, aby sa napríklad vyhli možnému vyslaniu do zahraničia? „Neviem o nich, no ak by aj boli, podľa mňa nemajú v ozbrojených silách miesto,“ mieni pplk. Šostronek. S potešením dodáva, že v júni mali pohovory na nové učiteľské miesta a aktuálna podpora rozvoja jazykových spôsobilostí je vietor do plachiet nielen pracoviskám inštitútu, ale aj celým ozbrojeným silám.

Pavol Vitko

Foto: autor, Jazykový inštitút OS SR

„Jedna vec je vedieť po anglicky, druhá vec je ovládať vojenskú angličtinu a tá tretia je byť aj dobrým pedagógom – a takí ľudia sú veľmi vzácní. Treba sa totiž vyvarovať toho, že by učitelia učili len kvôli tomu, aby ich študenti preliezli cez testy. Cieľ je vedieť jazyk a nie mať Stanag.“

Ibrahim Ghaanwi

Kpt. M. Šostronek v roku 2013 počas koordinačnej porady s veliteľmi amerických a afganských tímov EOD v operácii Enduring Freedom

AT EASE 2024

V priestoroch Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa 3. – 5. júna uskutočnila jazyková konferencia AT EASE 2024.

Usporiadateľom konferencie bol Jazykový inštitút OS SR v spolupráci so zahraničnými lektormi z členských štátov organizácie NATO Bureau for International Language Coordination (BILC) – Maďarska, Litvy a Rakúska.

Úvodnou témou konferencie bolo predstavenie digitálnej vyučovacej platformy s prvkami umelej inteligencie (AI), ktorá má užívateľské rozhranie pre učiteľov i pre študentov.

Lektorka z Univerzity Konštantína Filozofa prezentovala problematiku zameranú na zefektívnenie výkladu a prednesu preberanej problematiky počas výučby, pričom obsah prezentácie bol tiež generovaný AI. Riaditeľka Jazykového inštitútu z Maďarska počas prednášky a workshopu analyzovala jazykové vzdelávanie ako komplexný súbor prvkov a procesov, ktoré navzájom medzi sebou pôsobia. Súčasnosť je kombináciou informačného boomu s prístupom k najmodernejším technológiám, nedostatku kritického myslenia a správnych foriem medziľudskej komunikácie, zvyšujúcej sa generačnej priepasti medzi nastupujúcimi generáciami. Oblasť vzdelávania preto čelí novým výzvam.

Zástupca riaditeľa Jazykového inštitútu z Rakúska v prednáške a workshoppe interaktívnou formou priblížili problematiku výučby špecializovanej angličtiny, aj vojenskej. Lektorka z Jazykového inštitútu OS SR v prezentácii poukázala na dôležitosť a faktory ovplyvňujúce vnútornú motiváciu frekventantov intenzívnych jazykových kurzov. Ďalšia z prednášok objasnila zvládanie stresu pri výučbe, vnímanie pozitívnej aj negatívnej spätnej väzby. Nasledujúce príspevky sa venovali testovaniu cudzích jazykov podľa normy NATO STANAG 6001, vplyvu testovania na vyučovací proces a z toho vyplývajúce zvolené postupy, metódy a technik. Lektorka z Maďarska na záver apelovala na zdokonaľovanie komunikačných zručností vo výučbe a poukázala na prepojenie teórie s komunikáciou v každodenných reálnych situáciách.

Posledný deň konferencie bol zameraný na kreatívne ukážky, ktoré priblížili výučbu komunikačných zručností z pohľadu študentov.

Jl OS SR

GRANIT
HOTEL

HOTEL GRANIT SMREKOVICA

TO PRAVÉ MIESTO PRE ŠKOLENIE I TEAMBUILDING

Hotel Granit Smrekovica, na hrebeni Veľkej Fatry, prešiel v minulých rokoch rozsiahlymi rekonštrukciami a modernizáciou. Okrem toho, že vojaci môžu na Smrekovici stráviť preventívnu rehabilitáciu, rodinnú rekreáciu a letnú detskú rekreáciu, taktiež je to vhodné miesto pre organizáciu školení, kongresov i teambuildingov a športových aktivít.

V budove „B“ – vedľajšej hotelovej budove, sa nachádza okrem izieb aj spoločenská miestnosť s terasou. Priamo pred budovou sú i multifunkčné športoviská. V prípade väčšej skupiny je možné prenajať si časť, ale i celú budovu „B“. Výhodou je, že skupina bude ubytovaná spolu pod jednou strechou i s prístupom do spoločenskej sály a posilňovni, s dostatkom súkromia od ostatných hotelových hostí a rekreantov.

V prípade záujmu je vytvorená individuálna cenová ponuka a samozrejmosťou je aj riešenie požiadaviek napr. ako coffee breaky, posedenie spojené so slávnostnou večerou a v prípade teambuildingov zabezpečenie sprievodného programu a aktivít.

Kapacita spoločenskej miestnosti je:

- kino sedenie - 60 - 80 osôb
- školské sedenie - 45 - 50 osôb

Viac informácií o Hoteloch Granit nájdete na www.granithotels.sk.

MILITARY ENGLISH

WEAPONS OF WWI

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Ilustračné foto: Staff Sgt. Alex Fox Echols III, USAF

When it comes to military inventions, the sad truth is that nothing advances research and development faster than war. In conflicts, armies are forced to adapt their tactics and **pursue** new technologies as a way of defeating the enemy.

Take World War I: never before were there so many new types and models of weapons introduced (and used) in such a short period of time. From machine guns enabling multiple kills with a single **salvo**, to anti-aircraft guns and **airship** tactical bombing to tanks, battleships and chemical weapons, the military arsenal got larger, more advanced and deadlier.

At the **onset** of war in 1914, the German soldiers beat their opponents in the amount of machine guns available at a 10:1 ratio. Machine guns of the time were capable of firing up to 500 rounds per minute and although they tended to overheat quickly, their impact on the battlefield was **profound**, **scything** the **onrushing** infantrymen by the dozens. To avoid machine gun bullets soldiers dug **trenches**, but those did very little to protect them from mortars, grenades and artillery shells falling in from above. No development had a greater effect on the battlefields of World War I than heavy artillery: more soldiers were killed by exploding shells and shrapnel than by any other weapon used.

Tanks were another memorable invention of WWI combining heavy firepower with **armor plating** thick enough to protect the crew from standard infantry weapons, and caterpillar tracks enabling mobility on hard terrain. When first tanks were introduced to the battlefield, the ensuing reaction was an overwhelming **awe**, but very quickly countermeasures were fielded: anti-tank rifles, **welded** X-shape obstacles, wider trenches, etc. Thus, tanks did not only lead to inventing new weaponry, but they also changed the tactics of war. The tank development continued throughout and even after WWI, and by WWII the machine would evolve into a truly **fearsome** weapon critical to winning battles and conquering lands.

On April 22, 1915, German artillery fired cylinders containing chlorine gas in the Ypres area, the beginning of gas attacks in WWI. Other nations raced to create their own battlefield gases, and both sides found ways to increase the severity and duration of the gases they fired on enemy troops.

Another terrifying weapon, **pioneered** by the German soldiers **albeit** used only sporadically on the battlefield, was the flamethrower that used pressurized gas to **spurt** burning oil or gasoline up to 40 meters. The chief use of flamethrowers was as a trench-clearing weapon: the burning fuel

filled trenches, landing on equipment and soldiers and forcing them to withdraw. Apart from its direct devastating effect, the flamethrower was used as a psychological weapon too, **spreading panic** through the enemy ranks. Over the course of the war, Germany utilized 3,000 Flammenwerfer troops; over 650 flamethrower attacks were made.

As the U.S. military historian, author and editor David T. Zabecki wrote in his article on military developments of WWI: „the period 1914-1918 was history's single largest revolution in military tactics and technologies. Almost everything about battlefield operations in 1918 remains valid today. What emerged from World War I, then, was what we recognize today as the Modern Style of Warfare.“

QUESTIONS:

1. Ktorá zbraň má na svedomí najviac obetí v prvej svetovej vojne?
2. Aký vplyv na vývoj vojny malo nasadenie tankov?
3. Aký dvojaký účinok malo použitie plameňometov v zákopoch?

GLOSSARY

- **pursue** /pər'su/ – presadzovať, sledovať (smer);
- **salvo** /'sælvʊ/ – salva;
- **airship** /'ɛr.ʃɪp/ – vzducholod';
- **onset** /'ʌn.sɛt/ – zrod, začiatok;
- **profound** /'prʊf faʊnd/ – značný;
- **scything** /'sɪθɪŋ/ – kosenie;
- **onrushing** /'ʌn.rʌʃɪŋ/ – rútiaci sa;
- **trenches** /'trɛntʃɪz/ – zákopy;
- **armor plating** /'ɑrmər 'plɛtɪŋ/ – opancierovanie;
- **awe** /a/ – hrôza, posvätná bázeň;
- **welded** /'wɛldɪd/ – pozváraný;
- **fearsome** /'fɪəsm/ – naháňajúci strach;
- **pioneered** /'paɪə'nɪəd/ – zavedený (ako prvý);
- **albeit** /əl'baɪt/ – hoci;
- **spurt** /spɜrt/ – vystrekovať, chľútiť;
- **spreading panic** /'sprɛdɪŋ 'pænɪk/ – rozsievat' paniku.

mjr. ThDr. Dávid Vargaestok
dekan – riaditeľ kancelárie Ústredia ekumenickej
pastoračnej služby v Ozbrojených silách
a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky

Tichí majú budúcnosť

„Disciplína je mostom medzi cieľmi a ich splnením.“
Jim Rohn

V našom ukričanom a hlučnom svete je zvláštne počuť slová Pána Ježiša, ktorými vyzdvihuje tých „tichých“. Ale kto sú vlastne tí tichí? Vyjdime od tej najjednoduchšej a zdanlivo najbanálnejšej definície: tichí sú tí, ktorých nie je príliš počuť. Nie že by nutne museli mlčať; nie že by napríklad nemali čo povedať – ale ak hovoria, aj tak ich nikto nepočúva a neberie na vedomie. A opäť možno pod toto blahoslavenstvo zaradiť celú škálu možností, od tých, ktorí sa jednoducho nevedia ozvať, od zakríknutých cez tých, ktorí sa síce ozývajú, ale nemajú dost významný hlas, aby ich na zodpovedných miestach niekto počul, alebo dokonca vypočul, až po tých, ktorí sú možno mierni a bolo by pod ich dôstojnosť a proti ich presvedčeniu používať ostré lakty a zvyšovať na niekoho hlas...

Týmto všetkým svet hovorí: nie ste veľmi počuť. Ale Pán Ježiš hovorí: Pán Boh počúva práve vás. To je veľká útecha pre nás všetkých, ktorí do Neho vkladáme svoju nádej a vyznávame, že On je náš Otec, Stvoriteľ a Záchranca, a zároveň je to pozvanie pre všetkých hladajúcich, v tichosti trpiacich a utrápených. Pán nás počuje, vníma každý náš povzdych uprostred našej každodennosti a skrytosti, ubezpečuje nás o svojej blízkosti, že s Ním nikdy nie sme sami. Pán Ježiš týmto blahoslavenstvom tiež zvestuje, že práve takíto tichí sú pravou budúcnosťou krajiny. Keby tu boli iba tí, ktorých je neustále počuť, ale pritom sa len túžia postaviť na miesto Pána Boha, bola by už krajina asi zahynula. Tichých Boh pozýva k tomu, aby sa ním naďalej nechali viesť a pôsobili v tomto svete. Aby ich láskavá a otvorená tichosť ovplyvňovala krajinu a prerastala našimi vzťahmi. To má budúcnosť.

Ako môžem v jedálničku nahrádzať olivový olej a stále sa stravovať čo najzdravšie?

Kto maže, ten ide

O zdravotných prínosoch olivového oleja sa hovorí už roky. Mnohí ľudia si preto olivový olej zakomponovali do jedálnička a zvykli si pridávať ho do šalátov, k pečivu, alebo ho používajú aj pri bežnom varení.

Zahrnutie primeraného množstva olivového oleja do stravy môže pomôcť znižovať riziko vzniku cukrovky 2. typu a podporiť kondíciu srdca prostredníctvom priaznivejšieho krvného tlaku, obmedzovaním zápalov a reguláciou hladín cholesterolu. Priaznivé účinky olivového oleja sú spôsobené najmä vysokým obsahom prospešných mononenasýtených mastných kyselín a polyfenolov (antioxidantov).

Olivový olej je neodmysliteľnou súčasťou stredomorského typu stravovania, ktorý je často vyzdvihovaný ako vzor pre výživové odporúčania. Avšak zďaleka nie je jediným tukom, ktorý je vhodný na používanie v našej kuchyni.

Pokúste sa nevynechať ho z jedálničku úplne (najmä v kombinácii s čerstvou zeleninou). Nebojte sa však strieďať aj iné oleje s prospešnými vlastnosťami.

Vo všeobecnosti dávajte prednosť nenasýteným tukom (repkový olej, olivový olej, slnečnicový olej, kukuričný olej alebo sezamový olej) namiesto nasýtených tukov (živočíšny tuk, kokosový olej alebo palmový olej).

Olej si vyberajte podľa jeho vlastností, vhodného použitia a preferovanej chuti.

Repkový olej je univerzálny, vhodný v studenej aj teplej kuchyni, má dobrú stabilitu aj pri vyprážaní. Spomedzi olejov má jeden z najnižších obsahov nasýtených mastných kyselín, ktoré konzumujeme v nadbytku. Zároveň je dobrým zdrojom omega 3 a omega 6 mastných kyselín, ktoré znižujú cholesterol v krvi a aj riziko srdcovo-cievnych chorôb.

Slnečnicový olej vhodný aj na použitie do šalátov, má jemnú chuť, ktorou neprebije ostatné prísady pokrmov. Vzhľadom na vysoký obsah termolabilných zložiek nie je vhodný na smaženie. Výhodou je, že má vysoký obsah omega 6 mastných kyselín v kombinácii s mononenasýtenými mastnými kyselinami, naopak nevýhodný je veľmi malý obsah omega 3 mastných kyselín.

Sezamový olej má orieškovú príchuť a je obľúbenou súčasťou ázijských dresingov. Svetlý sezamový olej sa zvyčajne používa ako neutrálny olej na varenie, zatiaľ čo olej z praženého sezamu sa používa na dochutenie omáčok.

Z pohľadu rozmanitosti je ideálna pestrá obmena rastlinných olejov, napr. repkový – olivový – slnečnicový.

Rastlinné oleje sú dôležitou súčasťou zdraviu prospešnej výživy, pretože poskytujú esenciálne mastné kyseliny. Oleje sú tiež prirodzene prítomné v orechoch, semenách, olivách, avokáde.

Aj napriek prospešným vlastnostiam si do stravy rastlinné oleje pridávajte iba v malých množstvách. Primeraná porcia pre zdravú dospelú osobu je ekvivalent jednej čajovej lyžičky (5 ml) denne.

Vyššiu celkovú spotrebu oleja môžete znižovať tým, že častejšie zvolíte spôsob prípravy jedla, pri ktorej sa oleje nepoužívajú – dusenie na pare, na vývare alebo na šľave, ktorú pri varení uvoľní jednotlivé suroviny.

Úrad verejného zdravotníctva SR

 PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

**CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ
PREHLIADKY**

FotoAtak 2024
Kategórie: Ozbrojené sily vo fotografii
Volná tvorba

Galéria MIL 2024
Kategórie: Maliarstvo, sochárstvo
Úžitkové umenie
Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok 2. október 2024

 osveta.mil.sk
personal.mil.sk

• SPOZNAJTE S NAMI NOVODOBÝCH HRDINOV
• UŽÍME, SNEHU I POD HORÚCIM SLNKOM – REPORTÁŽE Z ÚČEVIKU
• DOMA POMÁHAJÚ U NÚDZI, U ZAHRAŇIČÍ BRÁNIA MIER
• MLADÉ A MODERNÉ OZBROJENÉ SÍLY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

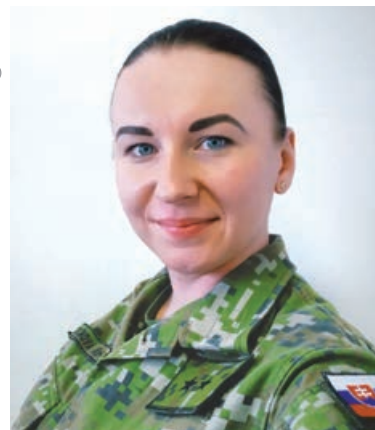
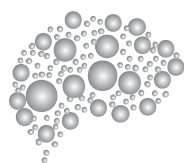
PLNÁ POLNÁ

Toto všetko a ešte oveľa viac sa dozviete v Plnej poľnej každý piatok s Miroslavom Minárom
v premiére na Rádio Regina RTVS o 21:05h
v repríze v sobotu o 00:30h
v archive: www.mosr.sk/plna-polna/

PLNÁ POLNÁ je vaša relácia o vás. Naplňte jej obsah vašimi názormi a nápadmi: plnapolna@mod.gov.sk

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXII.
• č. 7/2024 • Redakčná uzávierka 24. 6. 2024 • Do výroby zadané 28. 6. 2024
• Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 30 30 37, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 30 30 38, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 30 30 39, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk
• Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ
• Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Námestie generála Viesta 2, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Kristína Katkovčinová
psychologička 53. práporu
poľných služieb Hlohovec

Bolesť v plášti perfekcionizmu

Nemôžem odísť od nedokončenej práce. Nemôžem to odložiť na iný deň. Nemôžem povedať nie... Robíte príliš veľa na úkor seba, len preto, aby ste sa cítili docenený, dávate si cieľ, ktorý je ťažko dosiahnuteľný, nepožiadate o pomoc keď môžete, ste na seba príliš kritický, vaše pocity a potreby idú bokom? Usilovná práca smerujúca k istému cieľu a lepšiemu výkonu nie je problémom do momentu, keď začne ovládať každý aspekt vášho života. Problémom perfekcionizmu je jeho hĺbka, dostáva sa do vášho zmyslu života a definovania vašej identity. Ak vás okrične perfekcionista kritický hlas a núti vás k prehnanej kontrole toho, čo, koľko a ako robíte kvôli uznaniu, pochvale, alebo kvôli tomu, aby vás mal niekto rád, škodí vám to. Možno si toto všetko uvedomujete, ale aj tak s tým bojujete a neviete sa toho vzdať. Cítite, že jediný, kto má prevziať zodpovednosť, ste vy. Neviete povedať nie, vždy sa chcete o niekoho starať, robíte všetko preto, aby veci išli tak, „ako majú“. Ale naozaj to takto chcete? Pravdou je, že dosiahnuť dokonalosť je nemožné, pretože nemáte pod kontrolou to, ako vás vnímajú iní. Dôležité je v tomto momente odhodlanie chcieť zmeniť zaužívané stratégie, ktoré v takýchto situáciách máte. Táto zmena znamená vzdať sa kontroly skrývať svoje „zraniteľné miesto“ v plášti „dokonalosti“. Možno máte strach ukázať iným alebo aj samým sebe, že nie je všetko perfektné, ani vy. Dovoľte teda svojim emóciám a potrebám vyplávať na povrch. Spoznávajte a prijímajte svoje nedostatky, pretože tie neznamenajú, že ste predurčení k neúspechu. Ak urobíte chybu, vaše zlyhanie vás nedefinuje o nič viac, ako by váš úspech. Z neúspechu sa človek učí. Prijatie nedokonalosti, zraniteľnosti a toho, že nemusíte robiť všetko perfektne, nesie so sebou veľkú dávku slobody.

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

OUTPLACEMENT

Efektívne hľadanie nového pracovného uplatnenia

Skončenie štátnej služby nemusí znamenať koniec našej pracovnej kariéry a profesijného života. Situáciu prijímame ako výzvu a šancu nájsť nové uplatnenie, príležitosť rozvinúť svoju kariéru iným smerom, v inom odbore, v inom regióne.

VYROVNAJME SA SO ZMENOU ZAMESTNANIA

Akákolvek zmena v našom živote si vyžaduje prijatie a prispôsobenie. To, ako rýchlo sa nám to podarí, záleží od pocitu kontroly nad situáciou. Čím viac kontroly nad situáciou máme, o to ľahšie sa s ňou vyrovnáme.

Inventúra silných stránok

Čo môžem svojmu novému potenciálnemu zamestnávateľovi ponúknuť, resp. na čom môžem postaviť svoje podnikanie?

VZDELANIE - školské vzdelanie, kurzy, semináre, workshopy a iné, zručnosti, jazykové znalosti, odborná spôsobilosť, certifikáty, osvedčenia a iné.

OSOBNOSTNÉ PREDPOKLADY - napr. komunikatívnosť, dochvilnosť, tímové myslenie, kooperatívnosť, schopnosť organizovať a riadiť, čestnosť, zodpovednosť, inovatívne myslenie, a pod.

INÉ PREDPOKLADY - dlhoročná a úspešná pracovná kariéra (potvrdená služobným hodnotením od zamestnávateľa), kontakty, ktoré môžete pri hľadaní nových príležitostí využiť, časová a priestorová flexibilita, špeciálne zručnosti a schopnosti.

AKÉ SÚ MOJE OČAKÁVANIA?

Chcem byť zamestnanec alebo SZČO, aký druh a charakter práce chcem vykonávať, aký plat, možnosti kariérneho postupu a ďalšieho vzdelávania očakávam, aká pracovná doba a miesto pracovného výkonu by mi vyhovovali, a pod.

PRÍPRAVA

Byť pripravený je najdôležitejší predpoklad k úspechu, a preto nepodceňujeme písanie životopisu a motivačného listu. Sú jedinečnou osobnou reklamou, ktorá splní cieľ – zamestnať sa.

K pocitu kontroly môže prispieť zodpovedať si nasledovné body:

Toto je prehľad mojich nevyhnutných výdavkov (napr. platba nájomného, splátky hypoték, pôžičiek, potraviny, ošatenie).

Tieto rodinné výdaje môžem zrušiť, obmedziť alebo časovo posunúť.

Toto je prehľad mojich príjmov (napr. odstupné, výsluhový dôchodok, plat iných členov rodiny).

Podporovať závislých členov rodiny budem týmto spôsobom...

Ostatní členovia rodiny môžu prispieť do rodinného rozpočtu takto...

Viac vašich zručností a schopností potrebných pre nové pracovné uplatnenie získate v službe OUTPLACEMENT, ktorú poskytujú psychológovia OS SR pre vojakov a zamestnancov, ktorí sa rozhodli ukončiť kariéru v OS SR.

Viac informácií získaš aj na: PSYCHOLOG.OSSR@mil.sk

mjr. Mgr. PhDr. Andrea VITEKOVÁ

psychológ, Veliteľstvo pozemných síl Trenčín

Zodpovedám za odbornú – metodickú vedenie psychológov pozemných síl na taktickom stupni velenia. Zabezpečujem realizáciu psychologických činností na útvaroch, ktoré nemajú psychológa.

V rámci poradenskej činnosti sa zaoberám skôr poradenstvom v náročných životných situáciách, psychologických, osobných, partnerských či rodinných krízach, problémoch v práci či v akýchkoľvek iných situáciách, keď človek nevie ako ďalej. Realizujem prieskumy sociálnej atmosféry u útvarových zariadení pozemných síl, navrhujem opatrenia na elimináciu prípadných zistených nežiaducich javov.

Zabezpečujem psychologickú krízovú intervenciu v rámci domáceho a medzinárodného krízového manažmentu, som aktívnou členkou tímu krízovej intervencie Modrý anjel.

Mojím cieľom je neustále získavanie vedomostí a zručností prostredníctvom ďalšieho vzdelávania pre čo najefektívnejšiu a zmysluplnú prácu vo vzťahu s vojakmi a ich rodinami.

Oddelenie psychologických a sociologických činností
PERSONÁLNY ÚRAD OS SR

2024

Samopal kapitána Kunica

Priam symbolom povstaleckého bojovníka, vojaka či partizána sa v minulých desaťročiach stal z rôznych dôvodov sovietsky samopal PPŠ-41.

Pritom zďaleka nie každý povstalec mal ako svoju zbraň samopal, skôr naopak.

Samopaly boli zbraňami veliteľov, prípadne špecialistov. Ba čo viac, počty vzdušným mostom zo Sovietskeho zväzu dodaných samopalov neboli dostatočné. Základom výzbroje povstaleckej 1. čs. armády na Slovensku tak ostávala opakovacia puška.

Populárny samopal

Počas druhej svetovej vojny došlo k značnému rozšíreniu samopalov vo výzbroji takmer všetkých armád. V Sovietskom zväze sa začala v roku 1941 výroba legendárnych samopalov PPŠ-41 „Špagin“ (Pistolet pulemnot Špagina obrazca 1941 goda), konštruktéra Georgija Semjonoviča Špagina. Vo výzbroji ho v roku 1942 doplnil samopal PPS-43 (Pistolet pulemnot Sudajeva obrazca 1943 goda) a do konca vojny z nich v ZSSR vyrobili dovedna 6,5 milióna.

Samopaly sa objavili aj vo výzbroji slovenskej armády, a to najmä nemecké MP-40, zavedené do výzbroje ako guľometná pištoľ vz. 41. Podobne to bolo aj počas Slovenského národného povstania. Armáda používala najmä nemecké MP-40 a počas Slovenského národného povstania boli povstalcami letecky dodávané aj sovietske a americké samopaly. Dodávky zbraní zo ZSSR obsahovali okrem PPŠ-41 aj samopaly PPS-43, ale tiež nemecké koristné MP-40 a MP-41.

Počty samopalov dodaných letecky zo ZSSR sa v jednotlivých dokumen-

toch pohybujú od 900 do 2 082 kusov, z toho bolo asi 360 nemeckých. Američania v dvoch dodávkach doviezli 220 samopalov United Defence M42 s príslušnou muníciou.

Preferovaný nemecký MP-40

Podľa spomienok povstaleckých vojakov a partizánov môžeme ako subjektívne najpopulárnejší samopal označiť práve PPŠ-41, avšak preferovaný bol skôr nemecký MP-40. Dôvodom bolo najmä zásobovanie muníciou. Do sovietskych samopalov sa vozila munícia 7,62×25 mm Tokarev letecky v rámci vzdušného mostu a bola teda pomerne vzácna. Pre nemecké samopaly boli v armádnych skladoch k dispozícii výrazne väčšie zásoby nábojov 9×9 mm Parabellum, ktoré boli vždy poruke. Ďalšie samopaly z výzbroje povstaleckej armády – americké United Defence M42 a talianske Beretty – sa používali vo výrazne nižších počtoch. Využívali rovnaké strelivo ako nemecké zbrane.

Samopaly v 1. čs. armáde na Slovensku prideľovali predovšetkým dôstojníkom, veliteľom rôt a čiat, prípadne veliteľom družstiev. Napríklad VI. taktická skupina povstaleckej armády mala asi 150 samopalov. Jedna z jej jednotiek, VI/53. peší prápor, mal vo svojej výzbroji okrem 14 samopalov MP-40 aj šesť PPŠ-41. Jeden z nich mal pridelený veliteľ VI/53. práporu kapitán technik zbrojník letectva Daniel Kunic.

Prápor Lev

Daniel Kunic (4. novembra 1911, Pukanec – 18. decembra 1991, Piešťany) pôsobil v slovenskej armáde v rôznych funkciách, najmä však v rámci Leteckého parku Vzdušných zbraní na letisku Mokrad'. Tu zastával funkciu technického hospodára. Po vypuknutí SNP prevzal velenie na Mokradi a z personálu zostavil peší prápor, ktorý pod jeho velením zasiahol do obranných bojov. Po reorganizácii povstaleckej armády sa už ako VI/53. peší prápor Lev zapojil do bojov na prístupoch od Ružomberka, kde do konca Povstania úspešne bránil zverený úsek. Po skončení vojny sa kapitán Daniel Kunic opätovne stal príslušníkom československého letectva, kde pôsobil do svojho prepustenia z armády v roku 1957.

Múzeum Slovenského národného povstania získalo samopal PPŠ-41 do svojich zbierok v roku 1967 kúpou od Daniela Kunica. Zbraň s výrobným číslom BM 3470 bola vyrobená v roku 1943 v závode Molot (Вятско-Полянский машиностроительный завод Молот) a na Slovensko ju dodali prostredníctvom vzdušného mosta. Samopal PPŠ-41 Daniela Kunica patrí svojím príbehom medzi najzaujímavejšie a najcennejšie zbierkové predmety Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici.

PhDr. Marian Uhrin, PhD.

riaditeľ Múzea SNP Banská Bystrica

Foto: Múzeum SNP

Československí vojaci na Dukle

Karpatsko-duklianska operácia (KDO) bola súčasťou Východokarpatskej operácie prebiehajúcej od 8. 9. do 28. 10. 1944, ktorej cieľom bolo zničiť obranu nemeckých a maďarských vojsk vo Východných Karpatoch. Keďže dôvody uskutočnenia KDO boli najmä politické (pomoc SNP), jej prípravu sprevádzali vážne komplikácie.

Tie boli spojené s krátkosťou času na prípravu útoku. Okrem toho sa realizovala bez operačnej prestávky po skončení Lvovsko-sandomierskej operácie, po ktorej sa predpokladal prechod do obrany. Unavené vojská museli namiesto toho útočiť v ťažkom horskom teréne, s ktorým nemali skúsenosti. Tie to a ďalšie faktory sa podpísali pod to, že pôvodný harmonogram operácie sa nespínil. Namiesto rýchleho prelomenia taktického pásma obrany protivníka sa útok zmenil na zdĺhavé prebíjanie sa jeho obranou.

Svoboda namiesto Kratochvíla

V ťažkých bojoch uviazli aj vojaci 1. čs. armádneho zboru (v jeho zostave bolo vyše 16-tisíc osôb, z ktorých bolo 3 326 slovenskej národnosti). Do operácie nastupovali v druhom slede 38. armády 1. ukrajinského frontu, pričom ich situáciu hneď na začiatku negatívne ovplyvnila skutočnosť, že sovietske prvosledové vojská nedokázali dobyť poľské mesto Krosno a okolité komunikácie. Československé jednotky už 9. septembra pri postupe na poľské mesto Dukla narazili na tuhý odpor pri obciach Machnówka a Wrocanka. Ten odrazili len za cenu veľkých strát. Jednotky tu zaznamenali najväčšie denné straty počas celej operácie. Pod ich neúspech sa pritom podpísala neznalosť situácie susedných sovietskych jednotiek, nedostatočný prieskum, nedostatočná príprava na útok atď. V reakcii na to sovietske vedenie odvolalo veliteľa zboru brig. gen. Jana Kratochvíla a nahradilo ho brig. gen. Ludvíkom Svobodou. Opatrenie síce formálne obchádzalo právomocí prezidenta. Hlavné veliteľstvo čs. bran-

Jednotky 1. čs. armádneho zboru v ZSSR pri prechode hraníc 6. 10. 1944

nej moci však nakoniec uznalo vojenské dôvody tohto kroku.

V nasledujúcich dňoch vojaci 1. čs. samostatnej brigády zvädzali krvavé boje o kótu 534 (severozápadne od mesta Dukla). Vojaci 3. čs. brigády sa v tom čase prebojovali k mestu Dukla. Do bojov od 12. septembra zasiahla tiež 2. čs. paradesantná brigáda na úseku Besko – Sanoczek. Z frontu sa však začala sťahovať už 19. septembra, keďže sa mala letecky presunúť na povstalecké územie. Jednotky zboru spolu so sovietskymi jednotkami 20. 9. dobyli mesto Dukla.

V nasledujúcich dňoch zvädzali ťažké boje o kótu 694 – Hyrowu horu a koncom septembra útočili v smere na Duklianský priesmyk. Dňa 1. 10. 1944 sa začal presun československých jednotiek z priestoru Duklianskeho priesmyku, kde narážali na tvrdý odpor. Rozhodnutím veliteľa 38. armády genplk. Kirila S. Moskalenka sa mala ich útočná činnosť koncentrovať do priestoru západne od priesmyku, kde sa sovietskym jednotkám krátko predtým podarilo preniknúť na územie Slovenska. Prvé čs. jednotky prekročili čs. hranice už 2. 10. (v katastri obcí Šarbov a Krajná Porúbka). No 4. októbra sa začal ich opätovný presun na pôvodný útočný smer.

Dobytie Duklianskeho priesmyku

Napokon 6. októbra v súčinnosti so sovietskymi jednotkami prekonali nemeckú obranu pred Duklianskym priesmykom a už ráno vstúpili na Slovensko.

Predpoludním oslobodili Vyšný Komárnik. Po dobytí Duklianskeho priesmyku a postupne aj ďalších priesmykov hlavného karpatského hrebeňa, museli sovietske a čs. jednotky v rámci celej Východokarpatskej operácie pokračovať v ťažkých bojoch a do konca októbra postúpili na čiaru južne od Duklianskeho priesmyku, Habura, Ruské (dnes súčasť Stakčína), Sobrance, Čop.

Čs. jednotky po 6. októbri uviazli v bojoch o vrchy Hrabov, Javíra, Obšár. Koncom mesiaca útočili v rámci 38. armády v priestore juhozápadne od Duklianskeho priesmyku v snahe vyvrátiť obranu nepriateľa pozdĺž duklianskej cesty. Väčší úspech však nedosiahli. Dňa 28. 10. dosiahli čiaru južný okraj obce Korejovce – južný okraj obce Vyšný Komárnik.

Napriek tomu, že sa nepodarilo realizovať pôvodný cieľ KDO, jej význam v prospech SNP bol obrovský. Odčerpal totiž nemecké sily vyčlenené na jeho potlačenie. Postupne vystúpili do popredia tiež jej vojenské aspekty, keďže viazala stále viac nemeckých síl. Operácia si vyžiadala obrovské straty na strane Červenej armády, ale aj 1. čs. armádneho zboru. Ten mal od 8. 9. do 6. 10. spolu 967 padlých a zomrelých (vrátane zomrelých neskôr v nemocnici), 853 nezvestných a 3 174 ranených. Podľa sovietskych prameňov mal zbor počas celej KDO 935 padlých, 4 518 ranených a 756 nezvestných.

Veliteľ čs. zboru brig. gen. Ludvík Svoboda v Duklianskom priesmyku

PhDr. Igor Baka, PhD.
Vojenský historický ústav
Foto: VHA

Vojenský opasok

Československý vojenský kožený opasok s prackou bol súčasťou výstroja príslušníka 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v rokoch 1944 – 1945.

Opasok vyrobili v Sovietskom zväze. Skladal sa z kovovej československej pracky a samotného koženého opasku. Do zbierok Vojenského historického múzea sa dostal v roku 1977 formou nákupu.

Sovietsky výrobca dodal československej intendancii prvé pracky v počte 6 898 kusov 19. decembra 1943. Do konca marca 1944 sa ich počet zvýšil na 8 373 kusov. Na averznej strane pracky opaska bol vyrazený plastický reliéf malého československého štátneho znaku.

Inšpirácia flotilou

Tvar spony vychádzal zo spony vyrábanej pre Vojenskú morskú flotilu sovietskej Červenej armády. Na jej výrobu sa používal mosadzný plech žltej farby s hrúbkou 1,35 mm. Spona mala obdĺžnikový tvar so skosenými rohmi. K miernemu zaobleniu spony opaska dochádzalo pri procese vyrábania znaku. Jej celkové rozmery boli 78 mm x 52 mm. Na reverznej strane pracky sa nachádzajú dva valcovité ko-

vové drôty v tvare do šírky rozťahnutého písmena „U“, ktorých voľné konce boli tesne za sebou priletované k plechu a vytvárali tak upínací mechanizmus pre opasok.

Ten sa k pracke prichytával tak, že jeho pravý voľný koniec sa prevliekol otvormi upínacieho mechanizmu a proti pohybu sa zaistil. Rovnako sa tiež nastavovala potrebná dĺžka. Na druhom konci reverznej strany pracky bol priletovaný kovový hák so zaobleným koncom, ktorý sa zapínal do kovového oka zapínacieho komponentu na opasku.

Hovädzia useň

Opasok bol vyrobený z tmavohnedej hovädzej usne, ktorá mala na averznej strane hladký a na reverznej strane jemne brúsený povrch. Pravý voľný koniec opasku sa postupne zužoval a bol

určený na navlečenie do upínacieho mechanizmu pracky. Ľavý koniec opasku bol prehnutý a do ohybu boli cez dva vydierované okrúhle otvory z vonkajšej strany vsunuté nožičky kovového drôtu žltej farby v tvare písmena U. Nožičky sa vyhlí do strán, čím vznikol zapínací komponent opasku (dĺžka 43 mm), ktorý v strednej časti obsahoval výbežok vytvárajúci očko určené na zachytenie kovového háku na pracke. Pevné zaistenie zapínacieho komponentu v prehnutí ľavého konca opasku bolo zabezpečené zošitím vzájomne sa prekrývajúcich častí kože.

Opasok vyrábali v jednom rozmere, a to v dĺžke 1 220 mm a šírke 45 mm.

Text a foto: Mgr. Gabriel Blaško
Vojenský historický ústav – VHM,
Múzejné oddelenie Svidník

PRIDAJ SA K ELITE -
OZBROJENÝM SILÁM SR

**MNOHO PROFESIÍ,
JEDNO POSLANIE**

BUDEMVOJAK.SK

